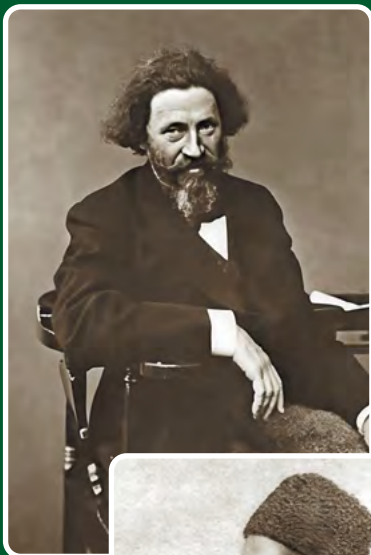

2025

Великі земляки: *три художники*

По слідах ювілеїв Іллі Рєпіна,
Сергія Васильківського, Зінаїди Серебрякової

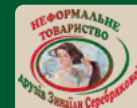
2025

СІЧЕНЬ JANUARY					ЛЮТИЙ FEBRUARY					БЕРЕЗЕНЬ MARCH					КВІТЕНЬ APRIL						
Пн	6	13	20	27	3	10	17	24		3	10	17	24	31		7	14	21	28	Mo	
Вт	7	14	21	28	4	11	18	25		4	11	18	25		1	8	15	22	29	Tu	
Ср	1	8	15	22	29	5	12	19	26		5	12	19	26		2	9	16	23	30	We
Чт	2	9	16	23	30	6	13	20	27		6	13	20	27		3	10	17	24		Th
Пт	3	10	17	24	31	7	14	21	28		7	14	21	28		4	11	18	25		Fr
Сб	4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29	5	12	19	26		Sa
Нд	5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30	6	13	20	27		Su

ТРАВЕНЬ MAY				ЧЕРВЕНЬ JUNE				ЛИПЕНЬ JULY				СЕРПЕНЬ AUGUST								
Пн	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	Mo		
Вт	6	13	20	27	3	10	17	24		1	8	15	22	29	5	12	19	26	Tu	
Ср	7	14	21	28	4	11	18	25		2	9	16	23	30	6	13	20	27	We	
Чт	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	Th	
Пт	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25		1	8	15	22	29	Fr
Сб	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26		2	9	16	23	30	Sa
Нд	4	11	18	25		1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	31	Su

	ВЕРЕСЕНЬ SEPTEMBER					ЖОВТЕНЬ OCTOBER					ЛИСТОПАД NOVEMBER					ГРУДЕНЬ DECEMBER						
Пн	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	Mo
Вт	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	Tu
Ср	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31	We
Чт	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25		Th
Пт	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26		Fr
Сб	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27		Sa
Нд	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28		Su

Великі земляки: три художники

Партнери проекту: Харківський художній музей, Національний музей Тараса Шевченка, Художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна в Чугуєві, Ізюмська художня школа ім. С.І. Васильківського, Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової, Фундація Gruyov Art Collection, Майстерня Skilpiv

Увічнення пам'яті Іллі Рєпіна, Сергія Васильківського, Зінаїди Серебрякової в Україні

Увічнення пам'яті тих, хто пішов у засвіти, є давньою традицією народу. Від фотографій на стінах оселі до меморіальних комплексів, від спогадів до масових заходів — це та багато іншого висвітлює імена тих, хто був на нашій землі та залишив по собі добрі згадки та добрі справи.

Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» передбачено провести урочисте відзначення пам'ятних дат і ювілеїв та/або меморіальні заходи:

5 серпня — 180 років із дня народження Іллі Рєпіна (1844–1930), художника;

19 жовтня — 170 років із дня народження Сергія Васильківського (1854–1917), художника, пейзажиста, баталіста;

12 грудня — 140 років із дня народження Зінаїди Серебрякової (1884–1967), художниці.

Харків'яни шанують пам'ять своїх земляків, які прославили наше місто та стали його своєрідними символами.

Ілля Юхимович Рєпін (1844–1930). Ім'я цього живописця широко відоме не тільки на Харківщині, а й в Україні та в цілому світі. Пам'ять про видатного земляка вшанована в різних місцях нашої країни. У Чугуєві, на батьківщині художника, створено художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна. Його було відкрито 1969 року з нагоди 125-річчя з дня народження майстра. Меморіальний дім-музей розташований у маленькому будинку часів

військових поселень на колишній Нікітінській вулиці (нині — Музейна, 8), де з жовтня 1876 р. до вересня 1877 р. жив Ілля Юхимович Рєпін з сім'єю. Основна увага в експозиції музею приділяється чугуївському періоду в житті та творчості І.Ю. Рєпіна, а також тісним зв'язкам художника з Україною, які не уривалися протягом усього життя.

Унікальними є представлені в музеї чотири оригінали ікон, які належать пензлю великого майстра і були написані ним з 14 до 18 років. Вони дуже яскраво характеризують витoki таланту і ранню, майже невідому, творчість художника. Представлені в експозиції і більш пізні роботи Іллі Юхимовича: портрет Маріанни Верьовкіної, малюнки, офорти.

Колектив клубу «Гостинна на Дворянській» у художньо-меморіальному музеї І.Ю. Рєпіна. Чугуїв, 2019 р.
Фото І. Лаптева

Пам'ятник І.Ю. Рєпіну, м. Київ

З 2000 року в місті Чугуїв започаткували проведення Міжнародного рєпінського пленера, мистецького заходу, який заснований з метою розвитку та популяризації реалістичного напрямку в сучасному образотворчому мистецтві.

На головній площі Чугуєва, біля міського палацу культури, встановлено бронзовий бюст І.Ю. Рєпіна — пам'ятник роботи відомого скульптора М.Г. Манізера. У створенні пам'ятника брали участь харків'яни — архітектор Б.Г. Клейн та інженер А.І. Фрейдман. Біля підніжжя п'єдесталу можна побачити палітру з пензлями у лавровому вінку.

Пам'ятник Рєпіну також знаходиться в центрі Києва, біля стін Національного музею «Київська картинна галерея», у якому можна побачити його роботи. Монумент являє собою бронзову фігуру художника на постаменті з сірого граніту. Висота скульптури — 2,8 метра. Автор пам'ятника — скульптор, народний художник і член Академії мистецтв О.К. Комов. Скульптура була встановлена в 1984 році.

Незвична скульптура І.Ю. Рєпіна встановлена в міському саду імені Т.Г. Шевченка в Харкові. Автор — заслужений діяч мистецтв України, скульптор О.М. Рідний. Пам'ятник було встановлено в 2019 році.

У 2011 році, після 20-річної перерви, Харківською обласною державною адміністрацією була відроджена премія імені І.Ю. Рєпіна в галузі образотворчого мистецтва.

У Харкові та Чугуєві працюють заклади освіти, названі на честь великого земляка:

Меморіальна дошка С.І. Васильківському, ХХМ

Комунальний заклад мистецької освіти «Харківська дитяча художня школа №1 ім. І.Ю. Рєпіна» та Комунальний заклад освіти «Чугуївський ліцей №1 ім. І.Ю. Рєпіна».

У 55 містах України розташовані вулиці та провулки, таблички на яких сповіщають, що вони названі на честь І.Ю. Рєпіна.

1994 року до 150-річного ювілею художника була випущена срібна монета.

У 2014 році до 170-річчя майстра була введена в обіг поштова марка №1378 «І.Ю. Рєпін «Запорожці пишуть листа турецькому

султану», 1889–1896» з купоном і випущений художній маркований конверт.

Сергій Іванович Васильківський (1854–1917). Відомий український живописець, пейзажист, баталіст, що народився в м. Ізюм та похований на Івано-Усіківненському цвинтарі (міський цвинтар №1) — найвідомішому некрополі Харкова, місці спочинку відомих харків'ян XIX — початку XX ст. Його ім'я присвоєно Комунальному закладу культури «Харківська художня галерея», що відкрила двері в 1996 році. Вона відома в першу чергу як Муніципальна галерея імені С.І. Васильківського.

Мистецькі пленери «Шляхами Васильківського» були організовані родиною Гриньових, Харківським художнім музеєм (далі ХХМ) та Національною спілкою художників України в одинадцяти областях нашої країни.

Навіть під час повномасштабної війни Полтавський художній музей, Галерея мистецтв імені Миколи Ярошенка провели студентський пленер «Полтавськими шляхами Сергія Васильківського», присвячений 170-річчю від дня народження художника.

Меморіальна дошка З.Є. Серебряковій, с. Нескучне

Художній маркований конверт до ювілею І.Ю. Рєпіна

Меморіальні дошки видатному художнику відкриті в Харківському художньому музеї та на Стіні гончарної слави в Опішні, Полтавська область.

У серпні 2010 року початковому спеціалізованому мистецькому навчальному закладу «Ізюмська художня школа» присвоєно ім'я видатного ізюмчанина С.І. Васильківського.

Ім'я Сергія Васильківського присвоєно вулицям та провулком у містах Харків, Дніпро, Ізюм, Львів, Кропивницький, Полтава, Мерефа, Нова Водолага, смт Опішня.

У 2004 році до 150-річчя художника було випущено художній поштовий конверт із зображенням портрета майстра, однієї з його картин та палітри.

Зінаїда Євгенівна Серебрякова (1884–1967), всесвітньо відома художниця, яка завжди вважала Україну своєю батьківщиною, народилася в родинному маєтку Нескучне, тепер Харківської області. На жаль, її пам'ять в Україні наразі увічнена недостатньо. Проте велику роботу щодо цього було проведено головою Веселівської сільської ради О. Слабченком, творчим об'єднанням «Коло», родиною В. і М. Крячків, членами Неформального товариства друзів Зінаїди

Серебрякової на чолі з невтомним дослідником та пропагандистом її творчості М. Красіковим, фотохудожником В. Оглобліним, співробітниками Харківського художнього музею та деякими іншими небайдужими прихильниками її образотворчої спадщини. Їхніми зусиллями проводилися міжнародні пленери «По місцях Зінаїди Серебрякової», художні виставки, творчі зустрічі, лекції.

Брендова хустка Oliz з картиною З. Серебрякової «Жнива»

9 грудня 2010 року в селі Нескучному з нагоди 126-річчя від дня народження Зінаїди Серебрякової було відкрито меморіальну дошку, 10 грудня 2014 р. відкрито Культурно-історичний центр пам'яті родини Бенуа-Лансере-Серебрякових, а 12 квітня 2017 року в ньому відбулося урочисте відкриття музейної експозиції.

Завдяки зусиллям громадськості одна з вулиць Харкова була названа ім'ям знаної художниці. Неформальне товариство друзів

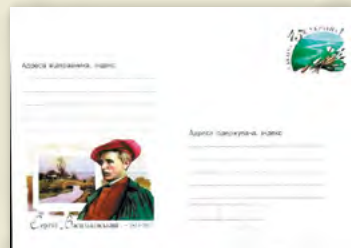
Зінаїди Серебрякової 19 вересня 2011 року відкрило в Харкові на будинку, де мешкала мисткиня в 1918–1920 роках (вул. Конторська, 25а), меморіальні банери, які прикрашали його до 2018 року. Напередодні 2022 року відомий скульптор Олександр Демченко зробив макет меморіальної дошки з барельєфом художниці для встановлення на цьому домі. Сподіваємося, по війні цей проект буде реалізовано.

Творчість Зінаїди Серебрякової знаходить відгук й сьогодні. Сучасні бренди одягу та аксесуарів не стоять осторонь суспільного інтересу до українського мистецтва, а, навпаки, роблять його частиною своїх колекцій, популяризують. Вони майстерно переносять картини відомих художників на хустки, шарфи, футболки. Одним із художників, чиї картини перенесені на брендовий одяг, стала Зінаїда Серебрякова.

А ще 19 вересня, у день пам'яті землячки, щороку М. Красіков проводить меморіальну подорож «Харків Зінаїди Серебрякової», яка завжди збирає велику кількість поціновувачів художниці.

*Ірина Чемеровська,
Людмила Рубаненко*

Художній поштовий конверт до ювілею С.І. Васильківського

Історія роду Репіних

Ілля Юхимович Репін народився 5 серпня (за старим стилем 24 липня) 1844 року в місті Чугуєві Харківської губернії, в історичному регіоні, який з 17 сторіччя носив назву Слобідська Україна. До Петербурзької Академії мистецтв він поїхав у 19 років, тобто доволі дорослою для того часу людиною зі сформованим характером та, як зараз прийнято казати, ідентичністю.

Його прашури за батьківською лінією походили зі Слобожанщини, були однодворцями, на Чугуївщині проживали з XVIII сторіччя. Першим у Чугуєві з'явився дідусь Василь Юхимович Репін: після смерті батьків його всиновила родина тітки по матері, чоловік якої був козаком Чугуївського козацького полку.

Предки художника за материнською лінією, Бочарови, з'явилися в Чугуєві в кінці XVII сторіччя, походили з донських козаків, усі чоловіки цього роду були військовими, причому більшість із них мала офіцерські звання.

Родина Репіних, за словами самого Іллі Юхимовича, була заможною, хліборобством не займалася. Незважаючи на статус військових поселен, який мав батько художника, заняття торгівлею кіньми дозволяло родині жити в певному достатку. Змалечку Ілля плекав мрію стати художником, цьому сприяло й середовище Чугуєва того часу, у якому ремісники, зокрема й художники, були шанованими людьми, з ними рахувалися, їх поважали, та й гроші у них теж завжди водилися. Саме тому батьки підтримували майбутнього художника у його бажаннях, влаштувавши спочатку до школи військових топографів, а після її розформування — у майстерні відомого чугуївського іконописця Івана Михайловича Бунакова. Талант Репіна дозволив йому досить швидко стати самостійним іконописцем. Саме розписуючи церкви в різних селах і містечках, він зміг накопичити кошти на навчання в Академії мистецтв.

Наступного разу, коли ви побачите картину Репіна, згадайте: це не просто шедевр світового мистецтва. Це ча-

стина нашої спільної історії, створена людиною, чие коріння глибоко вросло в українську землю, адже з діда-прадіда митець був мешканцем Слобожанщини.

Ольга Шевченко

Фото з журналу «Нива» за 1908 р.
до спогадів художника І.Ю. Репіна
«Враження дитинства»

Нащадки І.Ю. Репіна біля стели на місці народження митця.
2011 р., м. Чугуїв Харківської обл.
Фото В. Ільчакова

1

ТИЖДЕНЬ
WEEK

30

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

31

ВІВТОРОК
TUESDAY

1

СЕРЕДА
WEDNESDAY

2

ЧЕТВЕР
THURSDAY

3

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

4

СУБОТА
SATURDAY

5

НЕДІЛЯ
SUNDAY

1 січня — Новий рік

СІЧЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Родина дворян Васильківських

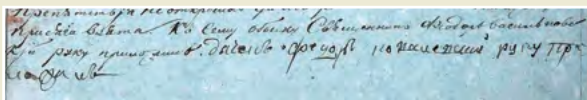
Родина Васильківських походить зі старшини Валківської сотні Харківського слобідського полку, завдяки чому вони завжди претендували на дворянство. Першим сьогодні відомим представником цього дворянського роду слід уважати священника Георгіївської церкви міста Валки Василя Стефановича — саме від його імені діти, Дмитро та Андрій, отримали прізвище Васильківські. Дмитро Васильович після смерті батька продовжив служити при Георгіївській церкві священником: ми бачимо його на цьому місці вже з 1736 року. Андрій Васильович, 1722 року народження, вважався людиною духовного стану, хоча не був ані священником, ані церковником. Перший, кого ми бачимо в духовній службі з дітей Андрія Васильківського, це Микола, 1762 року народження, який на 1782 рік показаний церковником в церкві Різдва Богородиці міста Валки.

У 1807 році вже священник Микола Андрійович Васильківський підтвердив своє дворянське походження. Його прізвище було занесене до другої родословної книги спадкових дворян. Одним із його синів був Федір, дід художника Сергія Васильківського. Він навчався у Харківському колегіумі, після закінчення якого отримав чин ієрея. На початку 1810-х років він перейшов на службу до церкви Різдва Богородиці слободи Цареборисів Ізюмського повіту (нині село Оскіл Ізюмського району Харківської області). 1816 року його дружина Ганна Кирилівна народила доньку Таїсію, а 1823-го року народився син Іван, майбутній батько художника Сергія Івановича Васильківського.

Андрій Парамонов

Церква Різдва Богородиці
с. Цареборисів.
Фото С. Таранушенка,
1925 р.

Автограф
священника Федора
Васильківського, 1824 р.

С. Васильківський «Літній день», 1884 р. Сумський обласний художній музей імені Н. Онацького

2

ТИЖДЕНЬ
WEEK

6

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

7

ВІТОРОК
TUESDAY

8

СЕРЕДА
WEDNESDAY

9

ЧЕТВЕР
THURSDAY

10

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

11

СУБОТА
SATURDAY

12

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СІЧЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Історія роду З.Є. Серебрякової

Зінаїда Євгенівна Серебрякова (1884–1967) не мала жодної краплини слов'янської крові: походження її французько-італійсько-німецьке. Прапрадід її по лінії матері, Катаріно Альбертович Кавос, родом з Італії, був композитором та диригентом імператорських театрів у Петербурзі. Прадід, Альберт Катарінович Кавос, був архітектором, одним із творців Великого театру в Москві та Маріїнського в Петербурзі. Дід, Микола Леонтієвич Бенуа, одружений із Каміллою Альбертівною Кавос, був професором архітектури, академіком, головою Петербурського товариства архітекторів. Він був сином Луї Жуля Бенуа, француза, який у 1794 році переселився в Росію, одружився з німкенню Катериною Гроппе, був спочатку кухарем на царській кухні, потім метрдомом у Павла I, а після його вбивства — у вдови імператора.

Мати, Катерина Миколаївна Бенуа (1850–1933), прекрасно малювала, в юності відвідувала класи Академії мистецтв. Збереглися її пейзажі, натюрморти, виконані цілком професійно. Після одруження вона як художниця допомагала чоловікові в роботі над скульптурами, присвятила своє життя вихованню дітей та онуків.

Батько Зінаїди, Євген Олександрович Лансере (1848–1886), онук полоненого наполеонівського офіцера та прибалтійської німкені баронеси О.К. Таубе, був визначним скульптором, майстром малої форми.

З. Серебрякова могла б повторити слова свого улюбленого дядечка Олександра Миколайовича Бенуа, художника та мистецтвознавця, який сказав про себе, що був «продуктом художньої родини».

Михайло Касіков

В. Мате. Портрет
Миколи
Леонтієвича Бенуа.
1899 р. Офорт

М. Етлінгер. Євген
Олександрович та
Катерина Миколаївна
Лансере.
1877 р. Папір, олівець
84×82

3

ТИЖДЕНЬ
WEEK

13

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

14

ВІТОРОК
TUESDAY

15

СЕРЕДА
WEDNESDAY

16

ЧЕТВЕР
THURSDAY

17

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

18

СУБОТА
SATURDAY

19

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СІЧЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

На честь земляків-художників

До 25-річчя Незалежності України «Гостинна на Дворянській» та Корпорація «Консалтингова група «Рубаненко і партнери» започаткували проєкт «Великі земляки». Предтечею цього проєкту стало щорічне видання книг-календарів, присвячених видатним землякам та символам Харкова, кількість яких досягла 17. Документально-художні виставки цієї серії відразу перетворилися на пересувні, бо наші видатні земляки мали вплив на розвиток політики, культури, економіки не тільки Харківщини, а й інших регіонів України. Проєкт став об'єднавчим для всієї нашої країни, тому ми присвячуємо йому тиждень, на який припадає День Соборності України.

Серед героїв проєкту «Великі земляки» були архітектори, поети, театральні діячі, підприємці, медики, військові, люди музики, вчені, філософи, письменники... та жодного разу ми не присвячували книги-календарі видатним землякам-художникам. Є лише видання,

22 січня — День Соборності України

що розповідає про молодіжний конкурс-плєнер «Сумська — 2009» з представленням творчих робіт юних художників, які зафіксували центральну вулицю Харкова. Героями цьогорічної книги-календаря стали відразу три художники, які народилися на Слобожанщині та люблять її всім серцем. Це Ілля Рєпін, Сергій Васильківський та Зінаїда Серебрякова. У всіх трьох ювілейним був минулий 2024 рік. Але круглі дати цих видатних особистостей завжди трішечки затьмарюються ювілейними заходами на честь заснування міста Харкова. У ювілейному виданні 2014 року цим видатним постатям було присвячено лише по одній сторінці. виправляючи таку несправедливість, ми вирішили наводо́гін минулим ювілеєм присвятити цьогорічну книгу-календар творчості та вшануванню пам'яті трьох великих художників.

Людмила Рубаненко

Ілля Рєпін

Зінаїда Серебрякова

Сергій Васильківський

Н. Хворостенко. Серія портретів до книги-календаря «Великі земляки: три художники. По слідах ювілеїв Іллі Рєпіна, Сергія Васильківського, Зінаїди Серебрякової», 2024 р. Вітражний живопис

4

ТИЖДЕНЬ
WEEK

20

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

21

ВІВТОРОК
TUESDAY

22

СЕРЕДА
WEDNESDAY

23

ЧЕТВЕР
THURSDAY

24

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

25

СУБОТА
SATURDAY

26

НЕДІЛЯ
SUNDAY

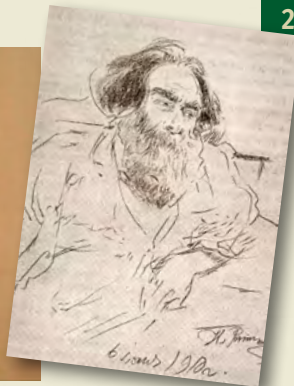
СІЧЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

27 січня 1841 року народився А.І. Куїнджі

М. Неведомський, І. Рєпін.
Репринтне видання «А.І. Куїнджі».
«Золоті сторінки», Харків, 2014 р.

І. Рєпін. А.І. Куїнджі за
4 дні до смерті (начерк).
Власність Товариства
ім. А.І. Куїнджі

Презентація книги
М. Неведомського, І. Рєпіна
«А.І. Куїнджі» в Чугуєві

Художник про художника

З анексією путінською росією українського Криму у 2014 році перервався видавничий проєкт «З меморіальної бібліотеки М.О. Волошина» за підтримки Корпорації «Консалтингова група «Рубаненко і партнери». Ми вирішили продовжити репринтну серію книг про художників на базі фондів Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка. Для перевидання була обрана монографія не про самого Рєпіна, а книга, в якій одним із авторів текстів виступив Ілля Юхимович. Це була книга М.П. Неведомського та І.Ю. Рєпіна «А.І. Куїнджі», яку в Санкт-Петербурзі в 1913 році видав Товариство А.І. Куїнджі. Книга містить статтю І.Ю. Рєпіна «Архип Іванович Куїнджі як художник». Рушійним мотивом став ювілей видатного художника І.Ю. Рєпіна, меморіальні музеї якого є у трьох країнах:

Україні, Республіці Білорусь та російській федерації. Репринтне видання книги «А.І. Куїнджі» стало кульмінацією у святкуванні 170-річного ювілею І.Ю. Рєпіна в Художньо-меморіальному музеї на його батьківщині у Чугуєві. На презентацію книги прибув представник Посольства Республіки Білорусь в Україні, який став єдиним закордонним гостем. Восени того ж року відбулася презентація репринтного видання «А.І. Куїнджі» у Музеї-садибі Іллі Рєпіна «Здравнево» у Вітебській області. У заходах взяла участь делегація із Харкова. Щодо організації нашого прийому та презентації книги, у якій І.Ю. Рєпін виступив співавтором, було видано наказ міністра культури Республіки Білорусь та розпорядження губернатора Вітебської області. А в газеті «Вітебські вісті» вийшла стаття про цю подію.

Людмила Рубаненко

5

ТИЖДЕНЬ
WEEK

27

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

28

ВІТОРОК
TUESDAY

29

СЕРЕДА
WEDNESDAY

30

ЧЕТВЕР
THURSDAY

31

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

1

СУБОТА
SATURDAY

2

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СІЧЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Листи Рєпіна до Прохорова в колекції ХХМ

Епістолярна спадщина художників завжди привертала увагу. Вона не лише зберігає історичний досвід, але й відкриває нові горизонти для розуміння культурного і соціального контексту свого часу. Одним із таких яскравих прикладів є листування між знаним художником Іллею Рєпіним та його учнем в Академії мистецтв Семеном Прохоровим.

Рєпін — не лише видатний живописець, а й надзвичайно талановитий педагог. Він відіграв ключову роль у формуванні творчих шляхів багатьох митців, які згодом набули світового визнання. У своїх спогадах Прохоров писав: «Бувають у житті зустрічі, які глибоко западають у душу, і пам'ять ревниво зберігає їх все життя як найбільшу, світлу подію... Такою подією для мене була зустріч із великим художником Іллею Юхимовичем Рєпіним».

Архів Семена Прохорова, що зберігається в Харківському художньому музеї, містить листи Рєпіна, датовані 1910–1922 роками. Ці листи дозволяють нам зазирнути у світ ідей і прагнень, які об'єднували двох творців, підкреслюючи важливість ролі вчителя у формуванні художнього бачення учня. Листування стало підтвердженням глибокої дружби й професійної єдності, демонструючи, як особисті стосунки можуть сприяти творчому зростанню. Рєпін надає поради щодо налагодження навчального процесу в школі живопису і малювання Томського товариства любителів мистецтв, куди сам рекомендував Прохорова, розповідає про свої досягнення, цікавиться творчою роботою учня. Словом, суттєво впливає на формування світогляду молодого живописця. А підтримка Рєпіна під час переїзду Прохорова до Харкова свідчить про його щирі турботи і бажання допомогти в розвитку кар'єри.

Ці кореспонденції демонструють, як Рєпін підтримував Прохорова не лише у професійних справах, а й у мо-

ральному та емоційному аспектах, свідчать про довірчий тон спілкування. Епістолярії, збережені в Харківському художньому музеї, є дорогоцінним свідченням передачі духовних і моральних цінностей у мистецтві, що формують зв'язки між поколіннями та зберігають їхню актуальність у сучасному світі.

Лариса Абраменко

С. Прохоров.
Фото 1910 р.

Поштова листівка
з фотопортретом
І. Рєпіна. Бл. 1908 р.
Із колекції ХХМ

Лист І. Рєпіна до
С. Прохорова.
Із колекції ХХМ

6

ТИЖДЕНЬ
WEEK

3

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

4

ВІТОРОК
TUESDAY

5

СЕРЕДА
WEDNESDAY

6

ЧЕТВЕР
THURSDAY

7

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

8

СУБОТА
SATURDAY

9

НЕДІЛЯ
SUNDAY

лютий '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

Як створили та врятували народний музей у Нескучному

З 2011 року Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової почало співпрацю з головою Веселівської сільської ради Олексієм Миколайовичем Слабченком. Завдяки його підтримці проводилися «Нескучні пленери» в 2012 та 2014 роках, численні заходи в Нескучному та Веселому. 10 грудня 2014 р. спільними зусиллями в будинку, який колись займала школа, а потім клуб, відкрився Культурно-історичний центр пам'яті родини Лансере-Бенуа-Серебрякових. Пізніше О. Слабченку завдяки гранту вдалося упорядкувати територію навколо будинку, з меморіальною дошкою та банерами, і реалізувати давню ідею створення музейної експозиції, частина експонатів для якої знаходилася тут ще з кінця 1990-х років. Макет садиби та деякі інші речі були передані нескуччанам Об'єднанням творчої інтелігенції «Коло» (керівник — І. Слета). У 2016 р. до створення музею долучилися Фотошкола Володимира Оглоблін та Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової. 12 квітня 2017 р. за участю харківських художників, музейників, нащадків увічнених мисткинею нескуччан та інших шанувальників творчості Серебрякової народний музей було відкрито. Нескучне було окуповане в перший день російсько-української війни, оскільки знаходиться майже на кордоні з рф. У приміщенні музею перебували окупанти. Коли село було звільнене, з'ясувалося, що значна частина експонатів уціліла. І тоді в червні 2023 року завдяки підтримці Харківського історичного музею, О. Слабченка та волонтерів на чолі з Ю. Броневським була організована евакуація того, що залишилося. На жаль, у 2024 році будівля була зруйнована, однак по війні музей обов'язково відбудеться.

Михайло Красіков

В. Оглоблін
в Нескучанському музеї.
2017 р. Фото О. Долженко

Голова Веселівської сільської ради
О. Слабченко, 2017 р.

Фрагмент експозиції
музею в Нескучному.
Фото О. Долженко. 2017 р.

Ю. Броневський (ліворуч)
та інші рятівники музею
в Нескучному. 2023 р.

7

ТИЖДЕНЬ
WEEK

10

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

11

ВІТОРОК
TUESDAY

12

СЕРЕДА
WEDNESDAY

13

ЧЕТВЕР
THURSDAY

14

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

15

СУБОТА
SATURDAY

16

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛЮТИЙ '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

Довгоочікувана виставка Васильківського

У грудні 1912 року в Харкові відкрилася друга персональна виставка С.І. Васильківського. Довгоочікувана, бо з часу першої виставки картин, акварелей та етюдів видатного земляка, що відбувалась у залах Дворянського депутатського зібрання, минуло 12 років. «Зате в Петербурзі його виставки проходять щороку», — чи то бідалась, чи то пишалась харківська преса.

Газета «Утро» від 16 грудня 1912 року писала: «Виставка Васильківського, що відкрилась учора, розміщується в будинку Гінзбурга (поруч із драматичним театром) і відкрита щодня з 10 год. ранку до 4 год. У залах розташовано 125 картин і портретів. Виставлено історичні портрети діячів України: Хмельницького, Вишневецького, Островської, Дорошенка, Могили, Мазепи, Кочубея, Скоропадського тощо — загалом 28 портретів, написаних художником зі старовинних гравюр, з портретів, що збереглися в українських храмах, у музеях тощо.

На виставці красується великий, на весь зріст, портрет Шевченка. Знаменитому українському поету присвячена картина «Хата Т.Г. Шевченка».

Більшість картин присвячено Україні милій. Тут численні типи України в характерних костюмах, і побутові сцени, і пейзажі. Низка картин Харківської губернії: «Святі гори», «Хата у Вільхуватому Валківського повіту», «Весняний день» (Харківщина), «У Дергачів на бакші», «Оранка», «Осінній вечір», «Літній день» на околицях Курязького монастиря, «Кам'яна балка» в Ізюмському повіті та ін.

На виставці привертають увагу намальовані художником старовинні українські храми і хати — пам'ятки зодчества: церква в Сутківцях, комора в Олішні, Полтавської губ., храми в Харківській губернії: Сватова Лучка, церква в Артемівці, в Мерефі, Покровський монастир у Харкові та ін.»

Виставка тривала до 22 січня 1913 і, як стверджує газета, старанно відвідувалася харків'янами.

Микола Шемет

19 лютого - День Державного Герба України

Заголовок статті про виставку С.І. Васильківського в газеті «Утро» від 16 грудня 1912 р.

С. Васильківський. Козача левада, 1893. Полотно, олія. 133×93. Із колекції ХХМ. Фото В. Ск!па

8

ТИЖДЕНЬ
WEEK

17

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

18

ВІВТОРОК
TUESDAY

19

СЕРЕДА
WEDNESDAY

20

ЧЕТВЕР
THURSDAY

21

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

22

СУБОТА
SATURDAY

23

НЕДІЛЯ
SUNDAY

лютий '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової

Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової було створене 19 вересня 2011 року, коли на подвір'ї будинку по вулиці Конторській, 25а в Харкові, де в роки Громадянської війни жила художниця, був проведений великий вечір пам'яті мисткині. Кульмінацією події було відкриття двох меморіальних банерів на будинку — репродукції картини З. Серебрякової «На терасі в Харкові» та інформаційного, з фрагментом автопортрету «За туалетом». Невдовзі в Харківському художньому музеї було організовано низку зустрічей із мистецтвознавцями, краєзнавцями, колекціонерами та родичами художниці, а також проведено міжнародну наукову конференцію «Перші Серебряковські читання».

У 2015 р. завдяки підтримці Асоціації органів місцевого самоврядування Харківської області і особисто М.І. Тітова вийшов перший в Україні альбом, присвячений спадщині З. Серебрякової, створений на Харківщині, — «Нескучне: зустріч через століття». Він містить не тільки репродукції робіт самої художниці, а й членів її родини, які бували чи мешкали в Нескучному. До того ж, до книги увійшли мемуари, фото та інші матеріали про перебування тут Лансере-Бенуа-Серебрякових і репродукції картин та художніх фото, створених членами товариства на пленерах в Нескучному.

Починаючи з 2012 року пленери й виставки за їх результатами організовувалися ледь не щорічно й мали назву «По місцях Зінаїди Серебрякової». До дня народження художниці щорічно проводилися виставки-конкурси для художників та фотомайстрів. Тематика їх була близькою до творчих зацікавлень нашої землячки, а переможці отримували розкішні тематичні календарі з репродукціями її творів.

Михайло Красіков

Обкладинка
книги-альбому,
присвяченого
З. Серебряковій.
Дизайн
А. Головіна

М. Красіков
біля банера
на будинку,
де мешкала
З. Серебрякова.
2014 р.

9

ТИЖДЕНЬ
WEEK

24

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

25

ВІТОРОК
TUESDAY

26

СЕРЕДА
WEDNESDAY

27

ЧЕТВЕР
THURSDAY

28

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

1

СУБОТА
SATURDAY

2

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛЮТИЙ '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

І. Рєпін. Портрет Т.Г. Шевченка. Квітень 1888 р. Полотно, олія. 75×55. Із колекції НМТШ

Канонічний образ

Редакція історико-літературного часопису «Київська старовина» біля якого ґрутувалася Стара Київська Громада, опікувалися Шевченковою могилою. Вони вирішили замовити Іллі Рєпіну портрет Тараса Шевченка для хати біля його могили. На той час Ілля Юхимович жив у Петербурзі. Там же мешкав і відомий український історик Дмитро Яворницький, який приятелював із художником. Він допоміг громаді і передав художнику це прохання. Ілля Юхимович охоче прийняв замовлення і поставився до нього з відпові-

9 березня 1814 р. — день народження Т.Г. Шевченка

дальністю. Він з особливим пієтетом ставився до Тараса Шевченка, називав його «апостолом свободи», знався на його мистецькій та поетичній творчості. Рєпін обрав жанр парадного портрета та реалістичне трактування образу Шевченка. За основу він взяв автопортрети поета у світлому й темному костюмах (1860), опрацював його прижиттєві фотографії, віддавши перевагу фотопортрету, створеному Миколою Доссом (1860), також користувався посмертною маскою поета та спогадами людей, які його знали. Для зображення вольового, мужнього, цілеспрямованого Шевченка Рєпін обрав темно-червоне тло, поворот фігури у три чверті, голова анфас. Притаманий парадному портрету пафос він замінив реалістичним трактуванням образу. Художник виконав фігуру портретованого фронтально, завдяки чому чітко виділено фізіогномічні риси. Суворий вираз обличчя, погляд з-під брів свідчать про нестримну натуру борборника свободи. Завершують образ його традиційний одяг — біла сорочка із темною краваткою, сірий жилет за сурдуг. Обличчя виділено освітленням згори. У квітні 1888 року робота була завершена. Митець намалював Тараса Шевченка таким, яким він був в останні роки життя. Створений образ став канонічним.

І.Ю. Рєпін передав портрет в Україну, до редакції журналу «Київська старовина». Саме співробітникам редакції належало встановити портрет в хатині біля поетової могили. Однак вони відмовилися від того, бо зрозуміли, що для зберігання в ній такого шедевра не було належних умов. Портрет залишився в редакції часопису. З рєпінського портрета вони замовили копію близькому до передвижників художнику П. Платонову. Більш ніж через рік, 16 липня 1889 року, спеціальна делегація привезла цю копію на Тарасову гору; багато років вона прикрашала Тарасову світлицю. До наших днів ця копія не збереглася; загинула в роки Другої світової війни. Оригінал портрета довгі роки зберігався в редакції часопису «Київська старовина», а коли на початку XX століття часопис був закритий, його взяв на зберігання редактор «Київської старовини» Володимир Науменко. Після смерті В. Науменка портрет був переданий до Галереї картин Шевченка в Харкові. 1948 року і разом з колекцією ГКШ був переданий до новоствореного Державного музею Т.Г. Шевченка в Києві, нині Національний музей Тараса Шевченка.

Тетяна Петрик,
Юлія Шиленко

10

ТИЖДЕНЬ
WEEK

3

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

4

ВІВТОРОК
TUESDAY

5

СЕРЕДА
WEDNESDAY

6

ЧЕТВЕР
THURSDAY

7

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

8

СУБОТА
SATURDAY

9

НЕДІЛЯ
SUNDAY

8 березня —
Міжнародний
жіночий день

БЕРЕЗЕНЬ '25

Пн	3	10	17	24	31
Вт	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Чт	6	13	20	27	
Пт	7	14	21	28	
Сб	1	8	15	22	29
Нд	2	9	16	23	30

10 березня — День Державного гімну України

10 березня 1861 року — день смерті Т.Г. Шевченка

Апостол свободи

До образу Тараса Шевченка Ілля Рєпін повертався у своїй творчості неодноразово.

На початку ХХ століття у зв'язку з наближенням 50-річчя від дня смерті та 100-річчя від дня народження Тараса Шевченка, громадськістю Києва було порушено питання про спорудження пам'ятника поетові. 1908 року був організований Об'єднаний комітет по спорудженню пам'ятника, який домогся дозволу на збирання коштів та оголошення конкурсу проєктів пам'ятника Шевченкові у Києві. До конкурсу були залучені відомі українські, російські та європейські скульптори. Члени комітету звернулися до Дмитра Яворницького, щоб він запропонував Іллі Рєпіну взяти участь у роботі над проєктом пам'ятника поетові. Художник виконав 4 ескізи до проєкту, але на конкурс їх не передав. За словами Яворницького, вони не задовольнили вимогливого художника. У 1928 році Ілля Рєпін згадав про свої ескізи і один із них надіслав Д. Яворницькому в дарунок. 1935 року Д. Яворницький передав малюнок до Галереї картин Шевченка. Під час Другої світової

І. Рєпін. Ескіз проєкту пам'ятника Тарасу Шевченку. 1911 р. Папір, акварель, туш, олівець. 23×18. Із колекції НМТШ

І. Рєпін. Прометей (ілюстрація до поеми Т.Г. Шевченка «Кавказ»), 1908 р. Папір, акварель. 32,2×21,2. Із колекції НМТШ

війни малюнок був евакуйований до м. Новосибірська, де зберігався до звільнення Києва від німецької окупації; повернувся до Києва вже 1948 року і разом із колекцією ГКШ був переданий до новоствореного Державного музею Т.Г. Шевченка, нині Національний музей Тараса Шевченка.

Три інші ескізи Рєпіна (варіанти) до проєкту пам'ятника Шевченкові у Києві зберігаються у фондах музею Академії мистецтв у С-Петербурзі.

Ілля Юхимович називав Шевченка «апостолом свободи». Він був членом комісії, метою якої було створення пам'ятника Т. Шевченку до 100-річчя з дня народження поета й художника. В.К. Розвадовський, який також опікувався створенням пам'ятника Кобзареві, мав намір надрукувати листівку, гроші від продажу якої спрямувати на будівництво пам'ятника. Для цього І. Рєпін зобразив Прометея з поеми Шевченка «Кавказ» у техніці акварелі.

Також Рєпін став членом-засновником Спільки захисту пам'ятників Т. Шевченку, статут якої не було утверджено владою.

Тетяна Петрик,
Юлія Шиленко

11

ТИЖДЕНЬ
WEEK

10

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

11

ВІТОРОК
TUESDAY

12

СЕРЕДА
WEDNESDAY

13

ЧЕТВЕР
THURSDAY

14

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

15

СУБОТА
SATURDAY

16

НЕДІЛЯ
SUNDAY

БЕРЕЗЕНЬ '25

Пн	3	10	17	24	31
Вт	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Чт	6	13	20	27	
Пт	7	14	21	28	
Сб	1	8	15	22	29
Нд	2	9	16	23	30

Г. МIRONENKO. Фрагмент вітражної композиції «Козацькому роду нема переводу». Скло, розпис, шинка, тіффани

Відкриття ювілейної виставки

На афіші виставки: В. Ковтун. Академік живопису Ілля Рєпін. 2019 р. Полотно, олія

Виставка до ювілею І.Ю. Рєпіна

Серпневими днями 2024 р. у виставкових залах Будинку художника ХО НСХУ відбулася знакова та непересічна подія: ювілейна всеукраїнська виставка до 180-річчя від дня народження І.Ю. Рєпіна. Понад 180 робіт 100 художників зі всієї України та зарубіжжя репрезентовано в цьому ювілейному вернісажі. Кожна виставкова презентація, присвячена І. Рєпіну, або з ним пов'язана, збагачує реалістичну традицію живопису і графіки, скульптурної пластики, візуальності та дизайну, яка сьогодні знов стає сучасною і актуальною. Харківські мистці та художники з усієї України і зарубіжжя створили креативні та новаторські роботи, що вкладаються у ритміку новітніх візуальних рухів. Виставка показала, що на високому підйомі знаходиться харківська живописна й графічна

школа, скульптура, кераміка, дизайн. Свої здобутки оприявнили знані мистці та представники творчої молоді. Захід не обійшли своєю увагою шановані художники світового рівня — президент НАМУ, академік В. Сидоренко, лавреати премії ім. Т. Шевченка, академіки НАМУ П. Маков, А. Криволап, почесний академік НАМУ В. Ковтун, професор М. Гуйда, поважний достойник харківської мистецької школи. Отримали вихід у площину наукової та живописної образності твори академіків НАМУ В. Семиноженка та В. Бакірова. У численній кількості робіт відбилися усі види образотворчого мистецтва, незмінно оприявнюючи його тяжіння до полістилістики й багатожанрової своєрідності. Незмінним ініціатором заходу та куратором проекту є академік НАМУ В.І. Ковтун — активний учасник «Гостинної на Дворянській».

Олег Коваль

12

ТИЖДЕНЬ
WEEK

17

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

18

ВІТОРОК
TUESDAY

19

СЕРЕДА
WEDNESDAY

20

ЧЕТВЕР
THURSDAY

21

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

22

СУБОТА
SATURDAY

23

НЕДІЛЯ
SUNDAY

БЕРЕЗЕНЬ '25

Пн	3	10	17	24	31
Вт	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Чт	6	13	20	27	
Пт	7	14	21	28	
Сб	1	8	15	22	29
Нд	2	9	16	23	30

Фрагмент експозиції фотовиставки, присвяченої Нескучному, в галереї «Мистецтво Слобожанщини». 2017 р.

Нескучне у фотооб'єктиві

Першим почав цілеспрямовано фотографувати в Нескучному Борис Серебряков. Десь із початку 1910-х років. На одному з фото ми бачимо його з фотоапаратом. Завдяки Борису ми можемо уявити і як виглядала церква, і роздивитись фрагменти панського будинку, і насолодитись місцевими краєвидами, а головне — побачити членів родини Лансере-Бенуа-Серебрякових та мешканців Нескучного.

Однак як мекку для фотографів відкрив цей край на початку 2000-х років вже знаний на той момент фотомитець Володимир Оглоблін. Його високохудожні нескучанські пейзажі (та ще й із супроводом поетичних рядків його друзів), представлені на виставках у Харкові, викликали не тільки захоплення глядачів, а й бажання побувати в місцях, осяяних іменем славетної художниці. Уважно вивчивши пейзажі З. Серебрякової та околиці Нескучного, майстер з точністю до метра може сказати, де понад 100 років тому стояла художниця, малюючи той чи інший краєвид. Коли ж у 2010-ті роки виникла Фотошкола Володимира Оглобліна, фототури в Нескучне стали «обов'язковою програмою». Крім того, склалася традиція на день народження мисткині 10 грудня їздити в Нескучне — і для того, щоб ввічливо вдалий кадр, і для того, щоб таким чином вшанувати пам'ять землячки.

В. Оглоблін. Світанок над річкою Муромкою від Нескучного до Веселого. Фотопейзаж. 2019 р.

Учасники Фотошколи В. Оглобліна з тортом із зображенням картини З. Серебрякової «Зелена весени» в Нескучному, 2018 р. Фото О. Долженко

На виставках, присвячених «фотопоглядам» на Нескучне, організованих Неформальним товариством друзів Зінаїди Серебрякової, найкращими визнавалися роботи Володимира Оглобліна, Олени Долженко, Євгена Олексієнка, Інни Можейко, Сергія Голуба.

Михайло Красіков

13

ТИЖДЕНЬ
WEEK

24

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

25

ВІТОРОК
TUESDAY

26

СЕРЕДА
WEDNESDAY

27

ЧЕТВЕР
THURSDAY

28

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

29

СУБОТА
SATURDAY

30

НЕДІЛЯ
SUNDAY

БЕРЕЗЕНЬ '25

Пн	3	10	17	24	31
Вт	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Чт	6	13	20	27	
Пт	7	14	21	28	
Сб	1	8	15	22	29
Нд	2	9	16	23	30

5 квітня 1937 р. — день народження І.Я. Лучковського

3. Серебрякова. Пагорби. Нескучне, 1914. Полотно, темпера. 57,5×90,5

3. Серебрякова. Пастушок у старій пальтині. Із серії «Типи Курської губернії». 1905. Папір, темп. 64×48

3. Серебрякова. Пастушок у шапці. 1905. Папір, темп. 63×31

3. Серебрякова. Пастушок у косоворотці. 1905. Папір, темп. 47×20

Твори Зінаїди Серебрякової в колекції Іллі Лучковського

Іллю Лучковського (1937–2022) знають не лише як фахівця в галузі будівництва та архітектури. Широкому колу шанувальників мистецтва він відомий як колекціонер, художник та мистецтвознавець. Протягом 45 років Ілля Якович збирав твори вітчизняного та зарубіжного мистецтва ХХ століття. Його колекція налічує понад 2000 творів живопису, графіки й скульптури. Мистецтво, народжене на слобожанській землі, викликало його особливий інтерес. Вперше роботи уродженки Харківщини Зінаїди Серебрякової (1884–1967) він побачив у збирача О. Рамма. У 1975 р. Лучковський у Харкові придбав ранні твори Серебрякової — етюди пастушків із серії «Типи Курської губернії» (1905), а пейзаж «Пагорби. Нескучне» (1914) чудово доповнив ці етюди в 1990 році.

Серебрякова вважала своєю батьківщиною Україну, Слобожанщину. До від'їзду до Парижа майже щовесни й щоліта з 1899 р. вона проводила час у родовому маєтку

ку Нескучне, де народилася. Двадцять років її творчого життя (1900–1920) були пов'язані з Харковом та Нескучним, де обдарування майстрині досягло розквіту.

Невелика колекція її робіт у збірці Лучковського занурює нас у світ художниці. Краєвид «Пагорби. Нескучне» знайомить із місцем, яке було Кастальським джерелом для великої родини творчих людей. Поруч із пейзажем органічно виглядають портрети пастушків. Серебрякова пензлем писала спокійну, нехитру розповідь про маленьких жителів села, зовні не вибагливих, але підкоряючих своєю простотою та природністю. У сповнених чарівності, хоч і трохи втомлених обличчях «пастушків-натурників» художниця передала всю красу юного віку та своєрідність характеру кожного з них. Колекція творів Зінаїди Серебрякової у збірці Іллі Лучковського поповнює наше уявлення про цю чудову художницю з роду скульпторів, художників, архітекторів, для яких джерелом натхнення було село Нескучне, розташоване за 40 кілометрів від Харкова.

Людмила Пономарьова

14

ТИЖДЕНЬ
WEEK

31

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

1

ВІТОРОК
TUESDAY

2

СЕРЕДА
WEDNESDAY

3

ЧЕТВЕР
THURSDAY

4

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

5

СУБОТА
SATURDAY

6

НЕДІЛЯ
SUNDAY

КВІТЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

11 квітня 1957 р. — день народження Л.І. Рубаненка

На відкритті
виставки
«Нескучне.
Фотопогляди».
2019 р.
Фото І. Деркач

Різнобарв'я серпня в Нескучному

Місця, де жили та творили наші видатні земляки з минулого, викликають творчий порив і у наступних поколіннях слобожан. Серед тих, кого вразила мала батьківщина Зінаїди Серебрякової, був і Леонід Рубаненко, співзасновник Корпорації «Консалтингова група «Рубаненко та партнери» та співзасновник творчого клубу «Гостинна на Дворянській». На жаль, Леоніда вже півтора роки немає серед нас, але залишився набір його листівок з квітами Нескучного, який покаже невибагливу флору лісостепу нашої полоси на завершення літа.

За словами Галини Чорної, кандидата біологічних наук, квіти, які зібрав у «фотобукет» Леонід Рубаненко під час незабутнього пленеру в Нескучному, наочно представляють рослинний світ нашого краю і є цікавим матеріалом навіть для науковців. Його аматорські художні фотографії, що були представлені на виставці «Нескучне. Фотопогляди» до 135-річчя з дня народження Зінаїди Серебрякової в галереї «Мистецтво Слобожанщини», не залишили байдужими фотохудожників-професіоналів.

Побачивши краєвиди між Нескучним та Веселим хоч раз у житті, кожен починає розуміти, чому саме у цих краях з'явилися яскраві та життєствердні художні твори Зінаїди Серебрякової.

Людмила Рубаненко

Л. Рубаненко. Листівки з набору «Різнобарв'я серпня в Нескучному». 2019 р.

15

ТИЖДЕНЬ
WEEK

7

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

8

ВІТОРОК
TUESDAY

9

СЕРЕДА
WEDNESDAY

10

ЧЕТВЕР
THURSDAY

11

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

12

СУБОТА
SATURDAY

13

НЕДІЛЯ
SUNDAY

КВІТЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

І. Репін. Ікона «Ісус в терновому вінці. Несення хреста». 1858 (?) р. Полотно, олія, 77×63. Чугуївська іконописна школа. Із фондів ХММ

І. Репін. Володимирська ікона Пресвятої Богородиці. 1859 (?) р. Дерево, олія. 53×43 (ікона), 72×62×9 (кіот). Чугуївська іконописна школа. Із фондів ХММ

І. Репін (?). Ікона «Воскресіння Ісуса Христа». 60-ті роки XIX ст. Полотно, олія. 68×56. Чугуївська іконописна школа. І з фондів ХММ

Іконопис

У XIX столітті Чугуїв став одним із найважливіших центрів іконопису на Слобожанщині. Саме тут розпочав свій творчий шлях видатний художник Ілля Юхимович Репін. Чугуївська школа сформувалася на основі двох традицій: старообрядницького іконопису та академічного живопису.

Хоча старообрядницька традиція, що використовувала жовткову темперу, майже зникла до 1840-х років, вона заклала міцний фундамент місцевої іконописної школи. Пізніше майстри Чугуєва поєднували старообрядницькі традиції з академічними художніми підходами, формуючи власний стиль. Зокрема, чугуївські ікони вирізнялися трактуванням ликів, композиційними схемами та декоративними елементами.

Репін навчався у досвідчених чугуївських майстрів, серед яких були І.М. Бунаков, П.В. Триказов, Є. Крайненко, Л.І. Персанов, І.Н. Шаманов та інші. Під безпосе-

реднім керівництвом Івана Михайловича Бунакова він опанував техніку іконопису та розвинув свої художні навички. У 1861 році молодий Репін вже самостійно завершував розпис Малинівської церкви, працюючи над копією гравюри К. Штейбена «Христос на Голгофі». Особливістю чугуївської школи була також майстерність у виготовленні багато оздоблених кіотів з ажурним різьбленням, укритим сусальним золотом, що створювало довершене обрамлення для ікон. Чугуївська іконописна школа мала великий вплив на становлення Іллі Репіна як художника. Вона надала йому необхідні технічні навички та духовне розуміння мистецтва, що значно вплинуло на його подальшу творчість. Творчий шлях митця нерозривно пов'язаний із його корінням і культурною спадщиною Чугуєва, яка залишалася важливим джерелом натхнення протягом усього життя.

За матеріалами В. Шуліки.
Фото В. Оглобліна

16

ТИЖДЕНЬ
WEEK

14

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

15

ВІТОРОК
TUESDAY

16

СЕРЕДА
WEDNESDAY

17

ЧЕТВЕР
THURSDAY

18

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

19

СУБОТА
SATURDAY

20

НЕДІЛЯ
SUNDAY

20 квітня —
Великдень

КВІТЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

21 квітня — день заснування першої фірми Корпорації «КГ «Рубаненко і партнери»

М. Волошин
Репринтне
видання «Про
Репіна». «Золоті
сторінки», Харків,
2010 р.

Людмила
Рубаненко
та Наталя
Мирошніченко
на презентації
книги у Коктебелі
та Чугуєві

Постать І.Ю. Репіна в культурологічній діяльності Корпорації

У 1913 році у видавництві «Оле-Лукойе» вийшла книга Максиміліана Волошина «Про Репіна», у якій автор розмірковує про причини, що призвели до пошкодження відомої картини І.Ю. Репіна «Іван Грозний та його син» зі сценою вбивства батьком сина. Картину порізав у Трет'яковській галереї Баланшев, визнаний божевільним.

У книзі автор ставить питання про роль жакливого у мистецтві, але у відповідь отримує численні протести на свою адресу. Прихильники Волошина та Репіна перетворилися на непримиренних супротивників на довгі роки.

Майже через століття, у 2010 році, за ініціативи та фінансової підтримки Корпорації «Консалтингова група «Рубаненко і партнери» — на той момент члена Міжнародної опікунської ради заповідника «Кімме-

рія М.О. Волошина», два меморіальні Будинки-музеї обмінялися виставками. У день народження М.О. Волошина у Коктебелі відкрилася виставка з фондів Художньо-меморіального музею І.Ю. Репіна, а у день народження І.Ю. Репіна в Чугуєві відкрилася виставка із фондів Будинку-музею М.О. Волошина.

Було презентовано репринтне видання книги М.О. Волошина «Про Репіна», яке вийшло у світ під назвою «З меморіальної бібліотеки М.О. Волошина» у рамках партнерського видавничого проєкту Будинку-музею М.О. Волошина та Корпорації. Репринтне видання було доповнено статтею Наталії Мірошніченко, директори Будинку-музею М.О. Волошина, «Питання естетики творчості, або післямова через 97 років».

Ці події стали свідченням примирення поціновувачів обох ідейних антагоністів, значимість творчості яких сьогодні вже ніхто не ставить під сумнів.

Загалом у серії «З меморіальної бібліотеки М.О. Волошина» з 2005 до 2013 року за підтримки Корпорації вийшли 10 видань.

Людмила Рубаненко

17

ТИЖДЕНЬ
WEEK

21

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

22

ВІТОРОК
TUESDAY

23

СЕРЕДА
WEDNESDAY

24

ЧЕТВЕР
THURSDAY

25

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

26

СУБОТА
SATURDAY

27

НЕДІЛЯ
SUNDAY

КВІТЕНЬ '25

Пн		7	14	21	28
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

3. Серебрякова. Вибілювання полотна. 1917 р.

Сцени селянської праці у творчості Зінаїди Серебрякової

Спираючись на класичну традицію, перш за все О. Венеціанова, на початку ХХ століття Зінаїда Серебрякова звертається до селянських сцен, сюжетів, що зображують працю або відпочинок. Уже в ранніх творах, етюдах та начерках художницею вдало схоплено характер, стверджено монументалізацію погляду на зображальний мотив, встановлено тип та характер виконання рисунку. Скульптурність форм, м'якість просторового, повітряного середовища, лаконічність опрацювання помітні вже в етюді гуашшю «Селянка Курської губер-

нії» (1907), викраденому російськими окупантами з колекції Херсонського музею. Утім, вже в ньому видно, який зміст авторка вкладає в майбутній полотно, присвячений темі праці. Однак це не просто поетизація селянської праці або буденного життя. У таких роботах, як «Селянський відпочинок» (1914), «Жнива» (1915), «Вибілювання полотна» (1917), це втілення справжньої класичності живопису і творчого ідеалу самої художниці. За визначенням дослідників творчості майстрині, «образ праці» в уявленні Серебрякової мислиться як заставка духовної та фізичної краси, відбиття сфери високої поезії і відображення величі людського буття. Тим самим образи се-

3. Серебрякова. Селянка Курської губернії. 1907 р. Папір, гуаш.
Роботу викрадено російськими окупантами з Херсонського художнього музею

лян і селянської праці стали носієм загальнолюдських ідеалів і запорукою набуття живописом початку ХХ століття дійсної досконалості. Монументалізація форми, складні ракурси, повороти фігур, виразність пропорцій уповні оприявнюють цю досконалість, а велич і стишена оповідність надають образам 3. Серебрякової доконаний вид опрацювання теми, яка стане для мисткині дійсним втіленням «ясного й спокійного погляду на світ» (Д. Сараб'янов).

Олег Коваль

18

ТИЖДЕНЬ
WEEK

28

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

29

ВІТОРОК
TUESDAY

30

СЕРЕДА
WEDNESDAY

1

ЧЕТВЕР
THURSDAY

2

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

3

СУБОТА
SATURDAY

4

НЕДІЛЯ
SUNDAY

1 травня — День праці

ТРАВЕНЬ '25

Пн		5	12	19	26
Вт		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Чт	1	8	15	22	29
Пт	2	9	16	23	30
Сб	3	10	17	24	31
Нд	4	11	18	25	

3. Серебрякова. Портрет О. Нікольської. 1920 р.

3. Серебрякова. Портрет Олени Нікольської. 1920 р.

Олена Нікольська — модель 3. Серебрякової

Дивлячись на портрети Олени Олександрівни Нікольської (1892 чи 1893–1943), цієї тендітної жінки з задумливим поглядом, ніколи не здогадаєшся, що саме вона намагатиметься врятувати від пограбування німецькими окупантами в 1941–1943 роках кинуті напризволяще художні скарби Харківської картинної галереї, і навіть переселиться поближче до неї, щоб перебувати там якомога більше. Її кілька разів заарештовувало гестапо за скарги на німців-грабіжників. Однак і прихід радянської влади її не радував, оскільки вона, пройшовши допити чекістів із приводу надуманої контрреволюційної організації «Російсько-український націоналістичний блок», прекрасно знала, що їй не подякують за збереження державних цінностей, а пришиють «співпрацю з окупантами», тому напере-

додні визволення Червоною армією Харкова виїхала до Польщі, де, тяжко хвора, незабаром померла. У Харкові на вулиці Семінарській, 36, стоїть ще міцний будинок кінця XIX — початку XX століття, споруджений її батьком, професором зоології Харківського університету, пізніше академіком АН УРСР О.М. Нікольським. У 1920 році Олена Нікольська працювала в Археологічному музеї разом із 3. Серебряковою, завідувала бібліотекою. Конторська, де жила 3. Серебрякова, у 10 хвилинах ходи від будинку Нікольських. Не виключено, що художниця була в гостях у своєї колеги, а Олена могла проводити Зінаїду Євгенівну по дорозі додому з Університетської, де знаходився музей. Пам'яттю про цю дружбу й залишилися два портрети харківської мистецтвознавиці.

Михайло Красіков

19

ТИЖДЕНЬ
WEEK

5

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

6

ВІТОРОК
TUESDAY

7

СЕРЕДА
WEDNESDAY

8

ЧЕТВЕР
THURSDAY

9

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

10

СУБОТА
SATURDAY

11

НЕДІЛЯ
SUNDAY

8 травня — День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років

ТРАВЕНЬ '25

Пн	5	12	19	26	
Вт	6	13	20	27	
Ср	7	14	21	28	
Чт	1	8	15	22	29
Пт	2	9	16	23	30
Сб	3	10	17	24	31
Нд	4	11	18	25	

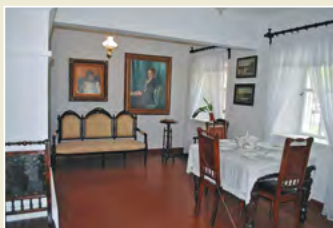
18 травня — Міжнародний день музеїв

І. Рєпін. Повернення до батьківського будинку

Художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна в Чугуєві

Художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна — це музейний комплекс, до якого на правах відділів входять меморіальний музей; краєзнавчий музей і художня галерея. Для відвідувачів меморіальний музей І.Ю. Рєпіна відкрив свої двері в серпні 1969 року, до 125-річчя від дня народження всесвітньо відомого живописця. Це єдиний у світі збережений у часі будинок, де жив художник з родиною, не враховуючи квартир в Парижі, Москві та Петербурзі. Цей дім займав особливе місце в житті художника, незважаючи на те, що народився і виріс він в передмісті Чугуєва — слободі Осинівці. Сюди батьки художника переїхали в другій половині XIX століття. Ілля Юхимович неодноразово гостював у цих стінах і саме в цьому домі відбулися надзвичайно важливі події його життя. З вересня 1876 до жовтня 1877 року художник проживав тут з родиною. Нехай цей час був достатньо коротким, але

Інтер'єр
Меморіального
будинку-музею
І.Ю. Рєпіна

Експозиція Меморіального
будинку-музею І.Ю. Рєпіна
в м. Чугуєві. Фото Р. Гнєвого

за насиченістю подіями і творчими успіхами він заслужено отримав назву «чугуївського періоду» творчості Іллі Юхимовича Рєпіна. У 2014–2017 роках будинок був відреставрований. Зовнішній вигляд і планування відтворені на період перебування І.Ю. Рєпіна.

Світлана Бучаста

Художньо-меморіальний музей
І.Ю. Рєпіна — офіційний сайт

20

ТИЖДЕНЬ
WEEK

12

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

13

ВІТОРОК
TUESDAY

14

СЕРЕДА
WEDNESDAY

15

ЧЕТВЕР
THURSDAY

16

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

17

СУБОТА
SATURDAY

18

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ТРАВЕНЬ '25

Пн	5	12	19	26
Вт	6	13	20	27
Ср	7	14	21	28
Чт	1	8	15	22
Пт	2	9	16	23
Сб	3	10	17	24
Нд	4	11	18	25

Будівлі музею І.Ю. Рєпіна в Чугуєві

Художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна знаходиться в центрі міста та на сьогодні є одним із туристичних магнітів не тільки України, але й усього світу.

Відомо, що будівля була побудована в 1824 р. як житловий будинок для військових поселен-господарів у рамках устрою військового поселення кавалерії у Слобідсько-Українській губернії. Усього в Чугуєві було побудовано 166 таких кам'яних будинків.

Будувалися вони за зразком селянських дерев'яних хат Слобожанщини — сіни, комора, дві кімнати. Кам'яні (з обпаленої цегли) будинки для військових поселен та резервістів будувалися за Найвище затвердженим планом, розробленим під керівництвом В. Стасова.

У 1857 році військові поселення кавалеристів отримали новий тимчасовий устрій для проведення їх повної ліквідації. Будинки військових поселен перейшли у власність приватних осіб.

Один із будинків придбали батьки художника. Обставини переселення батьків І.Ю. Рєпіна в даний будинок невідомі. Але вже у липні 1874 року, перебуваючи у Франції, Рєпін просив свого друга Полєнова відправити гроші своїй матері Тетяні Степанівні Рєпіній до Чугуєва.

На живописній роботі художника «Повернення до батьківського дому» ми бачимо момент переїзду Іллі Юхимовича до садиби. Сам І.Ю. Рєпін провів у цьому будинку дуже плідний період 1876–1877 рр. Він проживав тут разом із дружиною Вірою та доньками Вірою та Надією. Саме тут народився син Юрій, майбутній художник-баталіст. І.Ю. Рєпін пізніше неодноразово зупинявся в цьому будинку, коли приїжджав до Чугуєва.

У 1969 р. в неодноразово перебудованому будинку була розміщена постійна експозиція Художньо-меморіального музею І.Ю. Рєпіна.

Оновлений після реставрації будинок-музей І.Ю. Рєпіна знову відкрив свої двері у травні 2017 року.

Фасад Меморіального будинку-музею І.Ю. Рєпіна.
Фото С. Бучастої

Відкриття музею після реставрації у травні 2017 р.
Фото С. Бучастої

Будинок Художньо-меморіального музею І.Ю. Рєпіна є пам'яткою історії, архітектури та містобудування місцевого значення

*За матеріалами музею
підготував В. Лопатко,
науковий керівник реставрації*

21

ТИЖДЕНЬ
WEEK

19

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

20

ВІТОРОК
TUESDAY

21

СЕРЕДА
WEDNESDAY

22

ЧЕТВЕР
THURSDAY

23

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

24

СУБОТА
SATURDAY

25

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ТРАВЕНЬ '25

Пн	5	12	19	26
Вт	6	13	20	27
Ср	7	14	21	28
Чт	1	8	15	22
Пт	2	9	16	23
Сб	3	10	17	24
Нд	4	11	18	25

Образ дитини в творчості 3. Серебрякової та сучасних художників

У 2017–2018 роках у низці музеїв та художніх галерей Харківщини пройшла виставка «Образ дитини» за результатами художнього конкурсу, присвяченого 3. Серебряковій. Організатором обох подій було Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової.

Художниця була визначною портретисткою і створила чимало надзвичайно виразних, психологічно тонких і майстерно виконаних портретів сучасників. Дитячі образи в її творчості займають особливе місце: це й численні портрети власних чотирьох дітей (зокрема й харківські роботи «На терасі в Харкові» та «Картковий будиночок»), і чудові петроградські дівчата-балерини, і марокканські малюки та підлітки, і матері з дітьми та ін. Усі ці образи написані з такою любов'ю, що, здається, випромінюють тепло. «Зігріти» цим теплом сучасних митців і надихнути їх на таке ж уважне й радісне, як у творах Серебрякової, художнє сприйняття своїх юних друзів, рідних і знайомих, які, мабуть, не випадково ставали об'єктами зображення, було мрією організаторів конкурсу та виставки.

У конкурсі на честь визначної землячки взяли участь понад 50 художників з Харкова, Львова, Києва, Одеси, Запоріжжя, Дніпра, Северодонецька, з смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. Глядацьку увагу особливо привертало твори Олександра Лисенка, Олега Лазаренка, Олександра Шила, Марії Винокурової, Ніни Кібрік, Юрія Ямаша, Володимира Шандиби, Євгена Олексієнка, Віри Чурсіної, Надії Курбатової...

Виставка «Образ дитини» стала місточком і до Зінаїди Серебрякової, і до високого мистецтва, і до глядацьких душ. Це був ковток Любові, так необхідній нам сьогодні.

Михайло Крasicов

3. Серебрякова. Картковий будиночок. 1919 р.
Полотно, олія. 65×75,5

А. Победіна. У капелюсі (портрет дочки).
2013 р. Ліногравюра, 13×18

22

ТИЖДЕНЬ
WEEK

26

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

27

ВІТОРОК
TUESDAY

28

СЕРЕДА
WEDNESDAY

29

ЧЕТВЕР
THURSDAY

30

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

31

СУБОТА
SATURDAY

1

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ТРАВЕНЬ '25

Пн	5	12	19	26
Вт	6	13	20	27
Ср	7	14	21	28
Чт	1	8	15	22
Пт	2	9	16	23
Сб	3	10	17	24
Нд	4	11	18	25

КЗ спеціалізованої мистецької освіти «Ізюмська художня школа ім. С.І. Васильківського» до та після окупації росією у 2022 р.

Місце справжніх емоцій

Про необхідність створення в Ізюмі дитячої художньої школи говорили давно, та на практиці втілити цю ідею в життя вдалося лише наприкінці 80-х років минулого століття. Серед тих, хто безпосередньо взяв у цьому участь, — член Спілки архітекторів України, тоді головний архітектор міста Василь Іванович Лисенко та місцевий художник Костянтин Васильович Чуб та ін.

У вересні 1988 року художні класи були відкриті при музичній школі. А вже через два роки за рішенням засновника — Ізюмської міської ради (№342 від 27 квітня 1990 року) Ізюмська дитяча художня школа почала діяти як самостійний заклад. З першого вересня цього ж року художні класи були переведені з музичної школи у своє власне приміщення на площі Садовій, 18/75.

У серпні 2010 року школі було присвоєно ім'я видатного ізіумчанина, відомого художника С.І. Васильківського.

У 2020 році школа змінила назву та стала Комунальним закладом спеціалізованої мистецької освіти «Ізюмська художня школа ім. С.І. Васильківського». Школа має дев'ятирічний термін навчання та розрахована на 270 здобувачів освіти. Тут вивчають живопис, рисунок, композицію, скульптуру, художню працю, історію образотворчого мистецтва.

Рівень підготовки учнів школи один із найкращих серед подібних шкіл в області. Кожного року її талановиті учні стають переможцями у мистецькій номінації численних міжнародних, всеукраїнських, обласних та інших конкурсів, фестивалів, олімпіад. У 2018 році в конкурсі з розробки логотипу міста Ізюм перемогли випускники Ізюмської художньої школи імені С.І. Васильківського Обідник Дар'яна та Анастасія. Студенти Харківської державної академії дизайну та мистецтв змогли створити не тільки туристичний символ міста під назвою «Обійми мене серцем», а й розробили сучасний логотип «Місто справжніх емоцій», який буде використовуватися для реалізації молодіжної політики в Ізюмі.

Життя тридцяти п'яти відсотків випускників пов'язане з мистецтвом, імена деяких із них добре відомі не тільки в Україні, але й за кордоном. Це скульптори Роман Блажко та Андрій Кудрін, художники Марина Відінюва та Олена Муль, іконописець Володимир Ліповий.

Під час російської навали школа зазнала руйнацій, але після деокупації міста вже з 1 вересня 2023 року оголосила набір учнів на новий навчальний рік. Тобто засвідчила, що нашу культуру вбити неможливо. Як би її не мордували, виживе, буде жити, а нашим майбутнім поколінням розповідати, що ми живі і ми нація.

Олена Єлагіна

23

ТИЖДЕНЬ
WEEK

2

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

3

ВІТОРОК
TUESDAY

4

СЕРЕДА
WEDNESDAY

5

ЧЕТВЕР
THURSDAY

6

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

7

СУБОТА
SATURDAY

8

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЧЕРВЕНЬ '25

Пн	2	9	16	23	30
Вт	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Чт	5	12	19	26	
Пт	6	13	20	27	
Сб	7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29

10 червня — День міста Ізюм

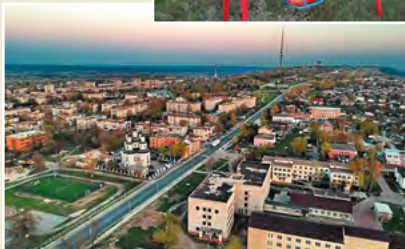
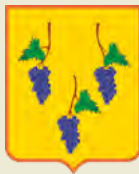
Місто серцебуття

Наприкінці XVII століття була зведена Ізюмська фортеця, що складалася з «великого» (нинішній центр) і «малого» міст. Саме відтоді бере початок історія міста Ізюм, а 1681 рік вважається офіційною датою його заснування. В історії українського образотворчого мистецтва Ізюм, місто, що розкинулось на живописному березі Сіверського Дінця, пов'язане з іменем славетного художника Сергія Васильківського (1954–1917) — знакової особистості в українській національній культурі. Брати по мистецтву називали Сергія Васильківського «небесним художником» за його особливу увагу до зображення незбагненно-загадкового життя небесної стихії, перенесення в формат картини ефектів освітлення. Небо в живописних творах Васильківського завжди є концентрацією життєвих енергій природи. І ця спрямованість мистецтва Васильківського вочевидь пов'язана з малою батьківщиною, саме з містом Ізюм, повітряно-небесна сфера якого в силу географічних особливостей сама по собі є унікальним явищем. Тут відбуваються постійне пересування і зіткнення холодних і теплих повітряних мас, які викликають різкі зміни погоди і неймовірні живописні ефекти.

Під час російської навали небо Ізюма, батьківщини «небесного художника», стало чорним від згарищ і пилу хапливих руйнувань. Духовна спадщина та багата історія місцевості. Масові поховання. Велич соборів. Наснага до відновлення. Відколи 11 вересня над Ізюмом знову замаяорів український прапор, сюди вертаються люди. Утім, це інше місто. Місто, що вижило. Понівечена інфраструктура, руїни колись теплих і цілих стін (багато з яких мають історичну цінність), посічені уламками вулиці, місця довоєнних святкувань і прогулянок. Куди вертатися? Та люди почали повертатися ледь не одразу. Ізюм нині — це місто не для всіх,

С. Васильківський. Річка.
Полудень. 1890 р. Полотно, олія.
Бердянський художній музей
ім. П.І. Бродського

Панорама міста Ізюм.
2021 р.

бо не всі готові його таким бачити. Не всі готові до нього такого горнутися — бо поки не пригорне. Це місто-ветеран, із яким потрібно знайомитися наново. Тяжко поранений Ізюм відновлюється, і над ним знов розкривається високе, світле і чисте небо, яке заповідав нам своїми творами художник Сергій Васильківський.

Олена Єлагіна

24

ТИЖДЕНЬ
WEEK

9

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

10

ВІТОРОК
TUESDAY

11

СЕРЕДА
WEDNESDAY

12

ЧЕТВЕР
THURSDAY

13

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

14

СУБОТА
SATURDAY

15

НЕДІЛЯ
SUNDAY

Понівечене місто. 2022 р.

ЧЕРВЕНЬ '25

Пн	2	9	16	23	30
Вт	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Чт	5	12	19	26	
Пт	6	13	20	27	
Сб	7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29

Мистецькі пленери «Шляхами Васильківського»

С.І. Васильківський був невтомним мандрівником, який із мольбертом та фарбами сховався найрізноманітніші куточки України і створив у цих подорожах велику кількість художніх творів. Їх «адреси» стали основою формування творчих маршрутів сучасних художників України з метою створення майстрами ХХІ століття живописно-графічної паралелі робіт С. Васильківського.

Мистецькі пленери «Шляхами Васильківського» відбулися на Харківщині, Полтавщині, Сумщині, Чернігівщині, Донеччині, Дніпропетровщині, Прикарпатті, Житомирщині, Рівненщині, Київщині, Черкащині.

Вони пов'язані із творчістю видатного українця. Очолюваний Сергієм Васильківським літературний гурток із художньо-архітектурним відділом у Харкові в 1912–1917 роках організовував виставки робіт національного напрямку — пейзажі, зображення старовинних українських церков та народної архітектури.

Оргкомітет акції «Шляхами Васильківського» (зав. відділу ХХМ, мистецтвознавиця О.Й. Денисенко, зав. сектору реклами ХХМ, художник О.В. Коцарев, спонсор акції, академік НАНУ Б.В. Гриньов) провів пленери і виставки за їх результатами у місцях мандрівок художників, видав буклети. З пленерними роботами ознайомила широка громадськість міст Харкова, Ромни, Миргорода, Путивля, Лебедина, Полтави, Лубен, Чернігова, Новгород-Сіверського, Слов'янська, Дрогобича, Чигирини, Переяслава, Корсунь-Шевченківського, Кам'янки, Острога.

Ця акція не має аналогів у сучасному художньому процесі в Україні. Її ціль — через століття відтворити пам'ятки церковного і народного мистецтва, характерні пейзажі Слобожанщини та інших регіонів України, створені великим майстром — С.І. Васильківським.

Ольга Денисенко

Тетяна та Борис Гриньови
на пленері серед художників.
2004 р.

А. Анорічева-Єрьомка.
На сторожі козацької слави. 2004 р.
Полотно, олія. 72×55

І. Тужигов.
Травневі луки. 2005 р.
Полотно, олія. 25×60

25

ТИЖДЕНЬ
WEEK

16

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

17

ВІСІРОК
TUESDAY

18

СЕРЕДА
WEDNESDAY

19

ЧЕТВЕР
THURSDAY

20

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

21

СУБОТА
SATURDAY

22

НЕДІЛЯ
SUNDAY

23 червня — Трійця

ЧЕРВЕНЬ '25

Пн	2	9	16	23	30
Вт	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Чт	5	12	19	26	
Пт	6	13	20	27	
Сб	7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29

Художня виставка до Дня Конституції України

Незважаючи на те, що навчання сьогодні проводиться дистанційно, учні показують високий рівень навчальних досягнень та беруть участь у багатьох конкурсах, виставках обласного, всеукраїнського, міжнародного рівнів, отримуючи дипломи лауреатів і численні подяки. Так, у 2023–2024 навчальному році юні художники взяли участь у III обласному відбірковому етапі Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!», VI Всеукраїнському відкритому двотуровому дистанційному конкурс-виставці декоративно-прикладного мистецтва «Слобожанські візерунки», Всеукраїнському конкурсі дитячого малюнка «Космос — інший світ», VIII регіональному онлайн-конкурсі дитячої творчості «Українська витинанка — 2024», Обласному конкурсі дитячої творчості «Великодня писанка», 11 Міжнародному конкурсі мистецтв Fresh Art. Також учні взяли активну участь у міжнародній виставці «Мирне небо Румунія — Україна», яка проходила у румунському місті Сібіу.

У 2024 році було започатковано міський конкурс «Квіти і річки Слобожанщини», засновниками якого стали 25-та окрема повітряно-десантна Січеславська бригада, що визволяла місто Ізюм у вересні 2022 року та ГО «Культурно-освітня фундація «Лібері Лібераті». Конкурс проводився за сприяння Ізюмської міської військової адміністрації та Управління культури Ізюмської міської ради. У ньому взяли участь 32 учні художньої школи, які зараз проживають на території Ізюмської громади. Вихованці художньої школи взяли активну участь у соціальному мистецькому проєкті «Обійми дитину», який проходив у жовтні 2023 року в КЗ «Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва» міста Харкова. Мета проєкту — підтримка дітей та молоді, що постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів та привернення уваги

Дар'яна та Анастасія
Обідник.
Логотипи «Місто
справжніх емоцій»

до їхньої творчості. Персональна виставка Ізюмської художньої школи імені С.І. Васильківського, присвячена Дню Конституції України, відбулася на центральній площі Харкова та у виставковій залі Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва.

Олена Єлагіна

Софія Сніжкова,
13 р. Любіть
Україну у
сні й наяву.
Акварель,
графічні
матеріали
(викладач
Зінченко)

26

ТИЖДЕНЬ
WEEK

23

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

24

ВІТОРОК
TUESDAY

25

СЕРЕДА
WEDNESDAY

26

ЧЕТВЕР
THURSDAY

27

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

28

СУБОТА
SATURDAY

29

НЕДІЛЯ
SUNDAY

28 червня — День
Конституції України

ЧЕРВЕНЬ '25

Пн	2	9	16	23	30
Вт	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Чт	5	12	19	26	
Пт	6	13	20	27	
Сб	7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29

Будівля Штабів військових поселень в м. Чугуїв

Ансамбль Соборної площі займає центральну частину Чугуєва. Будівлі, що розташовані навколо неї, належать до рідкісного для України типу споруд у стилі класицизму. У цей період (поч. XIX ст.) Чугуїв — центр 8 поселених округів 2-ї уланської та 2-ї кірасирської дивізій.

Центральне місце в композиції площі займає величезна будівля Штабів військових поселень (1831 р.), Чугуївське піхотне юнкерське училище (1865 р.).

Сувора симетрія, гладка поверхня стін, проста форма віконних прорізів — характерні риси для забудови площі та будівлі Штабів. Центральна частина головного фасаду Штабів акцентована двоярусною вежею, увінчана високим шпилем, який є головною висотною домінантою ансамблю забудови площі. На пам'ятку спрямована видова вісь центральної вулиці міста — Гвардійської.

Будівля Штабів планувалася для проживання навчального ескадрону військових кантоністів старшого віку.

Після реформування у 1857 р. військово-поселенної системи будівля Штабів була переобладнана для потреб Чугуївського піхотного юнкерського училища — зі сходу та заходу були прибудовані два триповерхові корпуси. У 1870-ті роки був прибудований тамбур парадного входу в стилі головного фасаду.

У головному корпусі (1845–1857 рр.) майбутній художник І. Рєпін навчався креслення тушшю, малювання аквареллю. Перша акварель Рєпіна «Вид на школу військових топографів у Чугуєві» зберігається в Третяковській галереї. У радянський період будівля Штабів належала Міністерству оборони УРСР, була поставлена на облік як пам'ятка архітектури та містобудування національного значення. На сьогодні в частині приміщень першого поверху головного корпусу розміщується відділ ХММ І.Ю. Рєпіна —

галерея робіт художників, які удостоєні Державної премії ім. І. Рєпіна.

За матеріалами Зводу пам'яток історії та культури України підготував В. Лопатько

План Чугуєва
1834 року

Центральна частина
головного фасаду.
Фото Л. Рубаненко.
2018 р.

Чугуївське юнкерське піхотне училище
(вид з боку двору). Фото поч. XX ст.

27

ТИЖДЕНЬ
WEEK

30

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

1

ВІТОРОК
TUESDAY

2

СЕРЕДА
WEDNESDAY

3

ЧЕТВЕР
THURSDAY

4

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

5

СУБОТА
SATURDAY

6

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИПЕНЬ '25

Пн		7	14	21	28
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

Галерея лауреатів Репінської премії

Художня галерея, відділ Художньо-меморіального музею І.Ю. Репіна, розташована в історичній будівлі — колишніх Штабах військових поселень, пам'ятці архітектури XIX століття. Будівля, завершена будівництвом у 1832 році, у 1850-х роках була доповнена двоярусною надбудовою (бельведером) з годинником. У різні роки тут знаходилися Школа військових топографів, де навчався юний Ілля Репін, та Чугувське юнкерське піхотне (з 1910 р. військово) училище. У 1943 році будівлю займало Харківське суворовське училище, яке переїхало до Києва в 1947 році.

Після 2010 року на першому поверсі, у приміщенні пристосованому для музею, розмістилася Художня галерея. Тут експонуються твори лауреатів премії ім. І.Ю. Репіна періоду 1966–1991 років та роботи лауреатів оновленої премії ім. І.Ю. Репіна — сучасних українських художників. Відвідувачі можуть оглянути постійні й тимчасові виставки, взяти участь у тематичних екскурсіях, лекціях про творчість художників, музейних заняттях для дітей, творчих зустрічах, квестах будівлею і містом, а також відвідати свята «Ніч музеїв» (18 травня) і «На гостину до Репіна» (5 серпня).

Світлана Бучаста

Експозиція
Художньої галереї
Художньо-
меморіального
музею І.Ю. Репіна.
Фото В. Глоблінна

Колектив
«Гостинної на
Дворянській»
під час екскурсії
в Галереї лауреатів
Репінської премії.
Фото Л. Рубаненко.
2019 р.

Творча спільнота
Харківщини
на підведенні
підсумків
ювілейного
Міжнародного
Репінського
пленеру. Фото
Л. Рубаненко.
2019 р.

28

ТИЖДЕНЬ
WEEK

7

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

8

ВІТОРОК
TUESDAY

9

СЕРЕДА
WEDNESDAY

10

ЧЕТВЕР
THURSDAY

11

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

12

СУБОТА
SATURDAY

13

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИПЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

19 липня — день заснування творчого клубу «Гостинна на Дворянській»

Постать З.Є. Серебрякової в діяльності «Гостинної на Дворянській»

«Гостинна на Дворянській» продовж 10 років займається популяризацією творчості художниці, чие ім'я нерозривно пов'язане зі Слобожанщиною.

Зараз багато розмов серед провідних мистецтвознавців точиться навколо того, що Україна має повернути «собі себе» в межах міжнародної репрезентації.

Але не менш актуальною є проблема усвідомлення самими українцями, що такі видатні постаті світового мистецтва, як Зінаїда Серебрякова, мають сприйматися в Україні як земляки, що оспівували нашу землю, незважаючи на французьке походження та спроби росії привласнити їх імена.

Саме тому наш творчий клуб спільно з Неформальним товариством друзів Зінаїди Серебрякової неодноразово проводив у власному виставковому залі художні виставки на честь видатної землячки. Представники «Гостинної на Дворянській», зокрема М. Красіков, В. Оглоблін, О. Долженко, О. Коваль, І. Лаптев,

були учасниками Серебряковських пленерів.

Ми активно пропагували творчість З.Є. Серебрякової на Міжнародному театральному фестивалі жіночих монодрам «Марія» у Києві.

З великим успіхом у столиці пройшла художня виставка «Сяйво очей моїх», присвячена автопортретній спадщині нашої видатної землячки. На виставці були представлені репродукції автопортретів Зінаїди Серебрякової, автопортрети художниць ХХ століття з колекції Харківського художнього музею та автопортрети сучасних художниць.

А художня виставка «Обличчя дитини» у Києві взагалі стала гімном декількох поколінь слобжанських художників, починаючи із Зінаїди Євгенівни, що зобразили власних та знайомих дітей на своїх картинах.

На жаль, прізвище З.Є. Серебрякової ми поки не знайшли в назвах жодної з установ культури чи освіти на Харківщині. На мій погляд, це є свідченням недостатньої обізнаності з боку державних та громадських інституцій щодо значимості цієї постаті для історичної спадщини України.

Людмила Рубаненко

Афіші виставок у Києві, присвячених Зінаїді Серебряковій

29

ТИЖДЕНЬ
WEEK

14

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

15

ВІТОРОК
TUESDAY

16

СЕРЕДА
WEDNESDAY

17

ЧЕТВЕР
THURSDAY

18

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

19

СУБОТА
SATURDAY

20

НЕДІЛЯ
SUNDAY

15 липня —
День Української
Державності

ЛИПЕНЬ '25

Пн		7	14	21	28
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

Пам'ятник І.Ю. Рєпіну в Чугуївському музеї (скульптор М. Єсипенко), 1990 р.

Квіти від НСХУ біля прихованого бюста І.Ю. Рєпіна на честь ювілею художника, 2024 р.

Бюст І.Ю. Рєпіна в Чугуєві (скульптор М. Манізер, архітектор Б. Клейн, інженер А. Фрейдман). 1956 р. Бронза, граніт

Пам'ятники І.Ю. Рєпіну в Чугуєві

У реалістичній манері, але з гідним відчуттям просторовості міського середовища та внутрішньої будови об'ємів, виконано за авторством скульптора М. Манізера пам'ятник І.Ю. Рєпіну в Чугуєві. Розміщений на колишній Манежній площі (нині вул. Музейна, 8) високий бронзовий п'єдестал з бюстом художника у творчому рішенні поєднує узагальненість форми і реалістичний підхід. Погруддя Іллі Юхимовича подано в романтичному плані, причому збережено навіть певну психологізацію образу видатного живописця. Сам циліндричний постамент прикрашений зображенням палітри і лаврового вінка (на жаль, не обійшлося без внутрішнього мародерства: у довоєнний час палітру з постаменту було вкрадено), що дає символічну атрибутивність іконографічного рі-

шення образу художника. Майстер пензля величний і зосереджений, його погляд, спрямований до прийдешніх поколінь, дорівнює жесту. Рішення про встановлення пам'ятника було прийнято в 1940–1950-х роках, але через плутанину, що трапилася з доставкою пам'ятника, він був установлений із затримкою. Урочне відкриття відбулося тільки в 1954 році. Між тим, у Чугуєві, на території художньо-меморіального музею І.Ю. Рєпіна у 1990 р. встановлено ще один пам'ятник київського скульптора М. Єсипенко, подарований музею від імені Спільки художників УРСР. Не маючи просторово-об'ємного рішення, він апелює до образно-емоційного тлумачення постаті мистця і має скоріше декоративний характер, ніж втілює оригінальний скульптурний задум.

Олег Коваль

30

ТИЖДЕНЬ
WEEK

21

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

22

ВІТОРОК
TUESDAY

23

СЕРЕДА
WEDNESDAY

24

ЧЕТВЕР
THURSDAY

25

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

26

СУБОТА
SATURDAY

27

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИПЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

Міжнародні репінські пленери

Особливе надбання культурного життя Чугуєва, своєрідна мистецька візитівка міста — Міжнародні репінські пленери, що проводяться з 2000 року та щорічно збирають десятки художників з України та країн близького та далекого зарубіжжя. Живописці їдуть за натхненням на батьківщину великого Рєпіна — і на чугувській землі народжуються справді талановиті та неповторні полотна.

Свого часу Ілля Рєпін мріяв про те, щоб Чугуїв став центром образотворчого мистецтва. Саме тому, з метою популяризації реалістичного напрямку живопису, адже в наш час цей напрям майже забутий, Чугувська міська влада прагне зберігати та розвивати його. Мальовнича природа околиць Чугуєва, його багатотисячолітня історія сприяли зростанню інтересу до пленеру у художників із різних міст та держав.

За майже чверть сторіччя існування пленеру у ньому взяли участь понад 250 художників із різних країн, у тому числі Фінляндії, Литви, Латвії, Польщі, Німеччини, Китайської Народної Республіки. За цей період сформовано унікальну колекцію робіт учасників пленеру «Батьківщина Рєпіна очима сучасних художників», яка нараховує більш ніж 500 творів мистецтва.

Тривалість пленеру становить два-три тижні, в основному з 15 липня до 5 серпня. Під час усього періоду роботи пленеру у місті проводяться різноманітні за формою культурно-мистецькі заходи: екскурсії містом та об'єктами культурної спадщини Харківської області; майстер-класи від учасників пленеру для учнів мистецьких закладів, дітей з особливими потребами, художників-професіоналів (у м. Чугуєві живе і працює 25 членів Національної спілки художників України); творчі зустрічі, театралізовані вистави, ярмарки майстрів, виставки тощо.

Одним із елементів структури пленеру є творче завдання для учасників-художників, яке вони повин-

ні втілити у процесі роботи (зобразити нічний пейзаж міста, пам'ятник архітектури, портрети почесних громадян міста, сюжетну картину та ін.).

Результатом напруженої роботи учасників пленеру є підсумкова виставка творчих робіт. Кожного року кількість шедеврів збільшується. У 2018 році відбулась виставка, у якій було представлено 271 роботу. Вона була занесена в Книгу рекордів України як найбільша виставка пленерного живопису просто неба.

За час проведення Міжнародного репінського пленеру він став традиційним наймасштабнішим творчим заходом, який і сьогодні мотивує на створення нових форм і програм культурологічного та художнього напрямку.

Роман Гноєвий

Банер Міжнародного Рєпінського пленеру, 2019 р.

Учасник пленеру
2019 року

31

ТИЖДЕНЬ
WEEK

28

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

29

ВІСІРОК
TUESDAY

30

СЕРЕДА
WEDNESDAY

31

ЧЕТВЕР
THURSDAY

1

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

2

СУБОТА
SATURDAY

3

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИПЕНЬ '25

Пн	7	14	21	28	
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

5 серпня 1844 року — день народження І.Ю. Рєпіна

Ілля Юхимович Рєпін

5 серпня 1844 року в Чугуєві народився Ілля Юхимович Рєпін. Художник, який став явищем для свого часу та до сьогодні має неабияку відомість. Про нього написані томи досліджень, але він відкривається знов і знов крізь призму свого таланту та неординарної особистості.

В ювілейний рік Художньо-меморіальним музеєм І.Ю. Рєпіна у партнерстві з ГО «Рєпінський культурний центр» за сприяння Фонду «Партнерство за сильну Україну» був реалізований проєкт «Ілля Рєпін: далекий, близький», спрямований на переосмислення постаті уродженця міста Чугуїв, відомого художника Іллі Рєпіна та його творчості, яка викликає неабиякий інтерес та зацікавленість серед української спільноти.

Створена платформа «Земляки Іллі Рєпіна: чугуївський історико-генеалогічний портал» дозволить будь-кому, хто має родинні зв'язки з Чугуївщиною, самостійно відшукати своїх предків, отримати точні дані про їхні імена, вік, сімейний стан та сподирненість. Знання про свій рід і своє походження — частина національної пам'яті й національної ідентичності. Дослідження родоводу — шлях до розуміння себе через персональні історії й долі рідних людей. Надзвичайно важливо створити можливість для пізнання та розуміння мешканцями громади того, що Ілля Рєпін — не такий вже і далекий від нас, адже у першу чергу всі ми земляки.

Світлана Бучаста

Фотографія І.Ю. Рєпіна з дарчим написом його похреснику Миколі Трохимовичу Чаплигіну. 23.07.1908 р., Куоккала. Із фондів ХММ І.Ю. Рєпіна

Заходи в рамках проєкту «Ілля Рєпін: далекий близький». Чугуїв, серпень 2024 р. Фото Г. Рибалко

Витяг з Ревізської казки 1858 р. із записом про Іллі Юхимовича Рєпіна (Державний архів Харківської області. Фонд 31. Опис 141. Справа 449. Арк. 223зв)

Платформа «Земляки Іллі Рєпіна: чугуївський історико-генеалогічний портал»

Подкасти «Ілля Рєпін: далекий, близький»

32

ТИЖДЕНЬ
WEEK

4

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

5

ВІТОРОК
TUESDAY

6

СЕРЕДА
WEDNESDAY

7

ЧЕТВЕР
THURSDAY

8

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

9

СУБОТА
SATURDAY

10

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СЕРПЕНЬ '25

Пн	4	11	18	25	
Вт	5	12	19	26	
Ср	6	13	20	27	
Чт	7	14	21	28	
Пт	1	8	15	22	29
Сб	2	9	16	23	30
Нд	3	10	17	24	31

До Дня міста Чугуєва

Об'єднані жагою перемоги

Історія Чугуєва нерозривно пов'язана з історією Слобожанщини, з минулим та сьогоденням нашої країни. У 2025 році місту виповниться 387 років. Протягом століть чугувці захищали кордони держави, перебували на передових рубежах у боротьбі проти іноземців, які посягали на свободу та незалежність Вітчизни.

Чугув багатий на прекрасні краєвиди, унікальні пам'ятки історії, культури, архітектури, відомий видатними людьми, які склали золотий фонд української нації, і перше місце серед них займає всесвітньо відомий художник І.Ю. Рєпін.

У той же час Чугув — це сучасне місто з розвинутою інфраструктурою, багатим культурним, інтелектуальним та духовним потенціалом. Тут зосереджено промислові підприємства, що становлять вагому частку виробничого потенціалу регіону. В останні роки перед повномасштабним російським вторгненням активізувалося будівництво житла та інших соціально значущих об'єктів, удосконалювалася діяльність закладів культури, дозвілля та спорту.

Усе це мирне життя, сповнене любові до рідного міста, було зруйноване 24 лютого 2022 року: у перший же день війни Чугувська громада зазнала жахливих обстрілів, унаслідок яких загинули люди та була суттєво пошкоджена цивільна інфраструктура і житло мешканців. Сьогодні в громаді пошкоджено кожний другий багатоповерховий житловий будинок, 1080 приватних житлових будинків, вщент зруйновано 3 заклади освіти та заклад культури. Проте, незважаючи на болючі втрати, незагойні рани, понівечені долі, мешканці Чугуєва об'єднані жагою до перемоги. Незламна, міцна та сильна духом Чугувська громада обов'язково вистоїть, здолає труднощі та відбудеться.

Роман Гноєвий

План м. Чугуєва,
1817 р.

Вручення відзнаки
«Почесний громадянин
Чугувської міської
територіальної громади»

Алея Слави, сквер
Захисників Вітчизни

33

ТИЖДЕНЬ
WEEK

11

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

12

ВІТОРОК
TUESDAY

13

СЕРЕДА
WEDNESDAY

14

ЧЕТВЕР
THURSDAY

15

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

16

СУБОТА
SATURDAY

17

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СЕРПЕНЬ '25

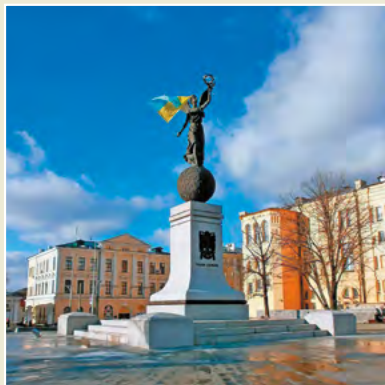
Пн		4	11	18	25
Вт		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Чт		7	14	21	28
Пт	1	8	15	22	29
Сб	2	9	16	23	30
Нд	3	10	17	24	31

23 серпня — День Державного прапора України

Історія створення скульптурних композицій

У нашому місті є стала традиція — до значних дат в історії Харкова та України встановлювати нові пам'ятники або скульптурні композиції.

Монумент на честь Незалежності України було урочисто відкрито на майдані Конституції 22 серпня 2012 року. Його авторами є харківські скульптори Олександр Рідний, заслужений діяч мистецтв України, та Ганна Іванова. Це право дісталось митцям за конкурсом. Монумент «Україна, що летить» став одним із культурно-історичних маркерів міста, які підкреслюють його європейський напрям. Дівчина, що символізує Україну, торкається земної кулі та прямує до всесвіту, до свободи. Монумент є постаментом строгої геометричної форми з облицюванням із гранітних плит сірого кольору, на якому встановлена бронзова фігура дівчини на кулі.

Монумент на честь Незалежності України в Харкові (скульптори О. Рідний і Г. Іванова). Фото В. Горбоносова

Скульптура І.Ю. Рєпіна в саду імені Т.Г. Шевченка в Харкові (скульптор О. Рідний). Фото І. Лаптева

23 серпня — День міста-героя Харкова

У 2019 році головним архітектором міста було запропоновано концепцію встановлення низки скульптурних композицій на тему «Відомі харків'яни прогулюються садом імені Шевченка». Митці самі обирали «героїв» своїх композицій. О.М. Рідний обрав постать нашого великого земляка І.Ю. Рєпіна. Кожен, хто хоч на 5 хвилин зайшов до улюбленого місця відпочинку, може побачити незвичну скульптуру Іллі Рєпіна. Це інсталяція, у якій живописця зображено з палітрою та мольбертом. Мольберт створює своєрідну раму — фотозону для всіх, хто бажає сфотографуватися під час прогулянки садом. Ідея створення фотозони є в збереженні тієї миті щастя, яку Рєпін називав життям з усіма його складнощами та радощами. Прогулюючись садом, змійшайте уявні фарби на палітрі художника, загадайте бажання і збережіть свій момент щастя!

Ірина Чемеровська

34

ТИЖДЕНЬ
WEEK

18

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

19

ВІВТОРОК
TUESDAY

20

СЕРЕДА
WEDNESDAY

21

ЧЕТВЕР
THURSDAY

22

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

23

СУБОТА
SATURDAY

24

НЕДІЛЯ
SUNDAY

24 серпня — День
Незалежності України

СЕРПЕНЬ '25

Пн	4	11	18	25
Вт	5	12	19	26
Ср	6	13	20	27
Чт	7	14	21	28
Пт	1	8	15	22
Сб	2	9	16	23
Нд	3	10	17	24
			31	

Новознайдений...

Загадкові речі іноді відбуваються з відомими полотнами. Чого тільки варта драматична історія картини І. Рєпіна «Іван Грозний та його син Іван»! Але мова не про неї. Для царевича Рєпіну тоді позував письменник В.М. Гаршин, з яким художник товаришував і написав пару його портретів. Ось з одним із цих портретів 1884 р. пов'язана цікава історія. Спражне розслідування довелося провести, коли Ендрю Владі — онук харків'янки-володарки «Оскара» Варвари Каринської — дістав зі свого архіву світлин, яка раніше не публікувалась. На ній — застілля, молода Варвара, а на стіні висить «рєпінський» портрет Гаршина. Вдалося з'ясувати, що на фото вечірка, ймовірно, у квартирі літератора В.А. Фаусека (він стоїть на фоні портрета), присвячена його ювілею. Перед ним сидить і дивиться в об'єктив Варвара. За столом відомі в Харкові люди — видавець газети «Утро» А. Жмудський, адвокат М. Каринський, професор І. Красуський. 25-річний ювілей літературної діяльності Фаусека відзначали напередодні — 31 березня 1913 р. в редакції газети «Утро», де співробітники подарували йому «портрет Гаршина художньої роботи» (ювіляр був другом письменника і вважав себе його учнем). Про це повідомила газета. Очевидно, то була копія? Щодо оригіналу, то про нього потім в публікації «Новознайдений і втрачений Рєпін» згадав доктор мистецтвознавства І.С. Зільберштейн: «...якимись невідомими шляхами до Парижа потрапив відомий портрет В.М. Гаршина (1884 р.), який свого часу зберігався у Київських зборах Б.І. Ханенка...».

Нині ж «Портрет В.М. Гаршина (за книгами)», знаходиться у Метрополітен-музеї м. Нью-Йорка (США). У цьому особисто пересвідчився і Ендрю Владі, сфотографувавшись на фоні портрета.

Микола Шемет

Вечірка в квартирі В. Фаусека.
Харків. 1913 р.

І. Рєпін. Портрет В.М. Гаршина
(музей Метрополітен, Нью-Йорк)

Ендрю Владі у музеї
Метрополітен (Нью-Йорк)

35

ТИЖДЕНЬ
WEEK

25

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

26

ВІТОРОК
TUESDAY

27

СЕРЕДА
WEDNESDAY

28

ЧЕТВЕР
THURSDAY

29

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

30

СУБОТА
SATURDAY

31

НЕДІЛЯ
SUNDAY

СЕРПЕНЬ '25

Пн		4	11	18	25
Вт		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Чт		7	14	21	28
Пт	1	8	15	22	29
Сб	2	9	16	23	30
Нд	3	10	17	24	31

Світ творчості

Харківська дитяча художня школа №1 ім. І.Ю. Рєпіна — це єдина в Харкові дитяча школа, яка дає академічну професійну освіту початкового рівня. Вона була відкрита 15 червня 1944 року до 100-літнього ювілею великого митця та стала своєрідним пам'ятником художнику, на честь якого школі було присвоєне його ім'я. Ініціатором відкриття школи був учень Рєпіна Семен Маркович Прохоров, заслужений діяч мистецтв України.

Головне завдання «Рєпінки», як ласкаво називають цей заклад в місті, — створення бази для творчої самореалізації учнів. Навчання проходить на двох відділеннях: станковому та відділенні творчого розвитку. Учні отримують теоретичні та практичні знання з таких предметів, як живопис, композиція, основи дизайну, декоративно-прикладне мистецтво, скульптура, основи теорії мистецтв.

Школа стала організатором Відкритого дитячого конкурсу живопису ім. І.Ю. Рєпіна (з 2004 р. до 2021 р. було проведено 14 конкурсів) та Міжнародного конкурсу-плєнеру «Крим весняний». Кращі учні брали участь у міжнародних плєнерах у м. Познань (Польща), м. Варна (Болгарія), у міжнародних виставках у м. Парижі (Франція), м. Познань (Польща), м. Варна (Болгарія), м. Тиват (Чорногорія), у міжнародних майстер-класах з образотворчого мистецтва у м. Кракові (Польща), м. Стамбул (Туреччина). Харківська дитяча художня галерея представила за 17 років більше 150 виставок дитячих робіт у різноманітних жанрах образотворчого мистецтва. До 300-річчя Григорія Сковороди в школі здійснено художній проєкт «Григорій Сковорода та Харківщина».

Свій 70-й ювілей школа відзначала в «Гостинній на Дворянській», де розташувала виставку творчих робіт учнів «З ім'ям Рєпіна в серці».

Навіть під час війни чарівні пензлі у дитячих руках маюють мрію та казку. Через малюнок діти передають

Урок живопису
в Харківській
художній школі №1
ім. І.Ю. Рєпіна

1 вересня — День знань

Відкриття виставки дитячого малюнка «Світ творчості, що Рєпін заповів...», присвяченої 370-річчю міста-героя Харкова та Дню Незалежності України. 21 серпня 2024 р.

свої мрії про щастя, мир, любов, про рідне місто і вільну країну. Саме так вони звертаються до світу з проханням — ні, з вимогою — зупинити війну, поглянути на зелені дерева та стрімкі річки, почути голоси птахів та сміх дітей.

Понад 20 років художню школу ім. І.Ю. Рєпіна очолює Олена Андріївна Шевцова, учасниця творчого клубу «Гостинна на Дворянській».

Ірина Чемеровська

36

ТИЖДЕНЬ
WEEK

1

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

2

ВІВТОРОК
TUESDAY

3

СЕРЕДА
WEDNESDAY

4

ЧЕТВЕР
THURSDAY

5

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

6

СУБОТА
SATURDAY

7

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ВЕРЕСЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Серебряковські пленери

З 2012 до 2017 року Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової проводило пленери по місцях на Харківщині, пов'язаних із життям мисткині. Їх учасниками були художники з різних міст України, а часом і з інших країн, зокрема з Польщі та Франції.

Метою пленерів було художніми засобами зафіксувати те, що могла бачити З. Серебрякова в даних локаціях понад 100 років тому. Відповідно в містах зверталася увага на старовинні будинки, особливо ті, які не надто були модернізовані, а в сільській місцевості шукалися краєвиди, які не змінилися внаслідок господарської діяльності людей.

Перший пленер відбувся 2012 року в селах Нескучному та Веселому — на батьківщині мисткині: вона народилася і жила в Нескучному, але околиці Веселого, а також деякі мешканці цього села увічнені в її творах. За результатами цього «Нескучного пленеру» був виданий буклет.

У 2014 році потужний «художній десант» знов висадився в Нескучному. У 2015 році відбувся пленер у с. Гайдахарх Зміївського району Харківської області, організований разом із Харківським державним педагогічним університетом ім. Г. Сковороди. Тут, на дачі фотографа О. Іваницького, могла бувати художниця під час свого перебування в Змієві в 1918 році.

У 2016 році відбувся пленер у Харкові, у 2017-му — у Змієві.

Підсумком кожного з пленерів були виставки, які проходили ледь не щомісяця протягом року, а то й більше, у різних форматах у музеях, галереях, бібліотеках, художніх школах, клубах та інших закладах культури та освіти Харківщини та м. Путивля Сумської області.

Михайло Красіков

Художник Євген Олексійко на пленері в Змієві. 2017 р.

Принищення Серебряковий — перша виставка Серебряковського пленеру в Харкові на сходах кол. Археологічного музею. 2016 р.

На пленері в Нескучному. 2014 р.

37

ТИЖДЕНЬ
WEEK

8

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

9

ВІТОРОК
TUESDAY

10

СЕРЕДА
WEDNESDAY

11

ЧЕТВЕР
THURSDAY

12

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

13

СУБОТА
SATURDAY

14

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ВЕРЕСЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

19 вересня — день пам'яті Зінаїди Серебрякової

Меморіальні подорожі з Неформальним товариством друзів З. Серебрякової

19 вересня 1967 року відійшла в засвіти Зінаїда Євгенівна Серебрякова. День її пам'яті Неформальне товариство друзів Зінаїди Серебрякової відзначає меморіальною подорожжю по харківських локаціях, пов'язаних із перебуванням тут славетної художниці. Проводить цю пізнавальну мандрівку голова ради товариства М. Красіков, а співорганізаторами в останні роки виступає низка державних та громадських інституцій. Понад 100 осіб зазвичай збирається на цей культурологічний захід.

Серед локацій, які відвідують подорожуючі, — місце, де знаходився римо-католицький храм, у якому хрестили Зінаїду (розташований він був на розі теперішніх вулиць Гоголя та провулка І. Мар'яненка; тут по 2-й світовій війні побудували житловий будинок). Ще одне знакове місце — колишня Антоніївська церква Харківського університету, у приміщенні якої в 1920 році розмістили Археологічний музей, де Серебрякова працювала художницею. Платня була мізерна, взимку приміщення не опалювалося, але колектив був чудовий, Зінаїду Євгенівну любили, і саме тут вона створила портрети колег — Володимира Дукельського (у майбутньому відомого фізика), Катерини Врублевої-Фіногенової та Олени Нікольської.

Завершується подорож біля будинку на вулиці Конторської, 25а, де в 1918–1920 роках, із перервою, мешкала родина Серебрякових.

Протягом культурологічної мандрівки її учасники завжди маркують пам'ятні місця розміщенням репродукцій автопортретів художниці формату А4, прикріплюють поруч квіти, а униз запалюють свічку. Часто у цей момент звучить музика.

Михайло Красіков

Учасники меморіальної подорожі біля будинку, де мешкав Л.Л. Гіршман. 2024 р.

Меморіальний маркер біля будинку на Конторській, 25а. 19.09.2021 р.

38

ТИЖДЕНЬ
WEEK

15

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

16

ВІТОРОК
TUESDAY

17

СЕРЕДА
WEDNESDAY

18

ЧЕТВЕР
THURSDAY

19

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

20

СУБОТА
SATURDAY

21

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ВЕРЕСЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

29 вересня — день пам'яті І.Ю. Рєпіна

Вид з Чугуївської
гори, 2024 р.,
м. Чугуїв
Фото С. Бучастой

Могила Іллі Рєпіна
у селищі Куоккала
(зараз — Рєпіно)
у парку поблизу
його будинку
і пагорба, який
він називав
Чугуївською гіркою

Заповіт художника поховати на пагорбі з назвою Чугуївська гірка

Ілля Юхимович Рєпін прожив довге й насичене життя. Збудував два будинки, посадив сад у маєтку Здравнєво, виростив чотирьох дітей. Створив понад 4,5 тисячі робіт, сьогодні розкиданих по всьому світу. Їхні історії дивовижні, багато з них загублені, але не втрачені.

Народився митець 5 серпня 1844 року в будинку бабусі на Калмицькій вулиці в Чугуєві. Дитинство провів у будинку, збудованому батьками під Гридиною горою. Звідси він бігав до Корпусу військових топографів на заняття з малювання, ходив з матір'ю в Осинівську церкву та у хресні ходи до Кочетка, носив власноруч розписані великодні писанки до крамниці купця Павлова в Торгових рядах, рано-вранці вирушав слухати солов'їв у царському саду біля Шляхового палацу.

19-річним юнаком Ілля Рєпін поїхав до Петербурга за своєю мрією — стати художником і став ним... Всесвітньо відомим, визнаним, затребуваним. Після навчання в Академії мистецтв та стажування в Європі з носталь-

гією повернувся до Чугуєва, де прожив надзвичайно плідний у творчому плані рік.

Пізніше, поховавши матір і забравши батька, він не планував повертатися, але через 27 років знову опинився в рідному місті. У 1914 році Рєпін приїхав із великими творчими планами, мріючи про відродження мистецького життя. На подарованій Чугуївською міською думою ділянці землі він хотів створити «Діловий двір» — співдружність художніх майстерень і школи.

Однак подальшим планам завадила революція, війна та відділення Фінляндії, де він жив, від радянської Росії. Рєпін мимоволі залишився емігрантом, але до кінця життя мріяв про повернення в рідне місто. Він заповідав поховати себе у своєму саду під Чугуївською гіркою, величким пагорбом, що нагадував йому рідні кручі. Бо не було у світі найкращої землі для нього, ніж Батьківщина.

Ольга Шевченко

39

ТИЖДЕНЬ
WEEK

22

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

23

ВІТОРОК
TUESDAY

24

СЕРЕДА
WEDNESDAY

25

ЧЕТВЕР
THURSDAY

26

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

27

СУБОТА
SATURDAY

28

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ВЕРЕСЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Козаки у творчості Сергія Васильківського

Сергія Васильківського називають Шевченком у живописі. Ознайомитись з його творчістю — означає познайомитись з Україною. Він творив у період, коли діяли заборони Валуєвського циркуляру та Емського указу, однак це не завадило йому зображувати на полотнах козаків, кобзарів, гетьманів, Тараса Шевченка та самобутні українські пейзажі.

Сергій Васильківський — один із найвидатніших та яскравих зберігачів на полотні козацької історії, часів козацької доби. Зараз відомо близько 500 його творів, однак незадовго до своєї смерті він заповів Музею Слобідської України понад 1340. Де-то вони ділися? Більшість із них загинула або була вивезена з України в роки Другої світової війни. На жаль, історія повторюється. Грабуючи в листопаді 2022 року Херсонський художній музей, окупанти забирали в першу чергу твори з постілюї експозиції, серед яких були і «Козаки в степу» Васильківського. Визначити місцезнаходження цієї роботи українського художника поки не вдалося. Вкрадена окупантами картина вважається найзначнішим твором митця на історичну тему. Два вершники, зупинивши коней, вслухаються в тишу безлюдного,

1 жовтня — День українського козацтва

С. Васильківський. Козаки в степу.
1890-ті рр. Полотно, олія. Із колекції
Херсонського обласного художнього музею
ім. Олександра Шовкуненка

випаленого сонцем степу. У міцних постатях — гідність і впевненість в перемозі.

Типовий сюжет Васильківського — озброєний козак-вершник в степу або група козаків на сторожі, у кіноному поході чи на відпочинку. «Козачий пікет», 1888; «Вартові запорізьких вольностей» («Козаки в степу»), близько 1890; «На варті», близько 1890; «Козак у степу. Три важні ознаки». До цієї групи творів близькі й краєвиди, у назвах яких народна пам'ять зберегла інформацію про історичне минуле («Козача левада», близько 1890).

Васильківський намалював цикл акварельних картин, на яких зображено на повний зріст представників козацької доби: «Тип запорожця»,

1900; «Писар військовий», 1900; «Гармаш часів гетьмана І. Мазепи», 1900; «Кобзар-сліпий із хлопцем-поводирем», 1900 р.

1900 року Сергій Васильківський разом із Миколою Самокишем видав художній альбом «З української старовини», у якому Дмитро Яворницький описав віхи історії України, Васильківський написав портрети селян, містян, кобзарів і воїнів-запорожців, а Самокиш — сцени із життя людей на портретах. У 1912 році світ побачив другий альбом — «Український орнамент», до якого Васильківський виконав близько ста малюнків. Також Васильківський написав відомий портрет Тараса Шевченка.

Олена Єлагіна

40

ТИЖДЕНЬ
WEEK

29

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

30

ВІТОРОК
TUESDAY

1

СЕРЕДА
WEDNESDAY

2

ЧЕТВЕР
THURSDAY

3

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

4

СУБОТА
SATURDAY

5

НЕДІЛЯ
SUNDAY

1 жовтня — День
захисників і захисниць
України

ЖОВТЕНЬ '25

Пн		6	13	20	27
Вт		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

8 жовтня — день пам'яті С.І. Васильківського

С. Васильківський. Будинок
Васильківського у Харкові.
Близько 1895 р. Дерево, олія, 24х36,5

Харківці біля могили С.І. Васильківського, вересень 2024 р.
Фото Л. Рубаненко

12 жовтня — День художника України

«...Мене покинув мій гумор»

Сергій Васильківський не часто був згадуваний на сторінках нечисельної харківської преси. Хоча також нечасті персональні виставки митця або спільна з Михайлом Беркосом у 1906 та 1908 роках вельми детально розібрані, принаймні на сторінках одного з трьох щоденних видань, яке виходило у Харкові з 1880 до 1919 року, газети «Южный край».

Відгукнулося видання і на смерть художника. За декілька днів після його відходу у вічність, у жовтні 1917 року, на вшанування його пам'яті у газеті вийшли два некрологи. Перший був підписаний лише одним ініціалом А., автором другого був Г. Павлов-Ізюмський. Обидва вони переповідають біографічні відомості митця, разом із тим автори обох дописів наводять цікаві деталі, наприклад, щодо рис характеру Васильківського: «Нам ніколи не доводилося зустрічати більш оригінальної і більш дотепної людини. Маючи незвичайний розум, Сергій Іванович відрізнявся вражаючим гумором; коли він з'являвся у колі своїх знайомих, — стояв суцільний регіт; його товариші та знайомі дуже любили, але водночас і побоювалися його уйдливих дотепів та зауважень. Петроградські товариші називали його «скорпіоном з Харкова». Він був людиною бездоганної чистоти з кришталевою і дуже великою душею та рідкісної доброти. Тижні за два до смерті на запевняння лікарів, що він одужує, Сергій Іванович відповів: «Годі, я бачу, що мені кришка: я відчуваю, що мене покинув мій гумор».

Філіпп Дикань

41

ТИЖДЕНЬ
WEEK

6

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

7

ВІВТОРОК
TUESDAY

8

СЕРЕДА
WEDNESDAY

9

ЧЕТВЕР
THURSDAY

10

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

11

СУБОТА
SATURDAY

12

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЖОВТЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

18 жовтня 1854 року — день народження Сергія Івановича Васильківського

С.І. Васильківський

Сергій Іванович Васильківський народився в сім'ї письменника та бухгалтера ізюмської окружної лікарні, священникового сина Івана Федоровича Васильківського і його дружини Параскеви Гуріївни. Датою народження нині вважають 7 жовтня 1854 року, однак яке джерело використано для підтвердження цієї дати, невідомо. А от у формулярному списку його батька за 1857 рік позначена дата народження у нього сина 6 жовтня того ж 1854 року. Ураховуючи, що для формулярного списку чиновник представляв метричні записи на народження дітей, ця дата і має вважатися правильною. Найімовірніше, 7 жовтня — це дата хрещення Сергія Васильківського.

Батько, Іван Федорович Васильківський, як син священника, навчався в Харківській духовній семінарії, але його було звільнено ще з нижчого відділення. Він подався на цивільну службу і пройшов шлях від писаря старобільської поліції до чина титулярного радника приватного пристава в поліції Охтирки. А після виходу у відставку він переїхав до Харкова у 1864 році, служив помічником секретаря в управлінні акцизних зборами. У Харкові родина Васильківських придбала вільне дворове місце поблизу Єдинівського цвинтаря по вулиці Катерининській. Майже одразу господарі поставили дерев'яний будинок — уперше ми його бачимо у списку домовласників 1874 року. У 1870-ті роки будинок Васильківських обклали цеглою, можливо, лише частково, оскільки родина була небагатою.

Батько Сергія Васильківського помер близько 1881 року і був похований на Іоанно-Усіковенському кладовищі. Поруч із чоловіком у 1904 році поховали і маму художника — Параскеву Гуріївну.

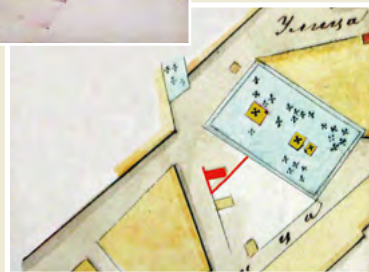
Андрій Парамонов

Батьки Сергія
Васильківського у своїй
садибі в Харкові.
Фото приблизно 1880 р.

С. Васильківський.
Мати. 1895 р.
Із колекції ХХМ

Частина плану
Харкова
1860-х років.
Червоним
кольором
позначена
садиба
Васильківських

42

ТИЖДЕНЬ
WEEK

13

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

14

ВІВТОРОК
TUESDAY

15

СЕРЕДА
WEDNESDAY

16

ЧЕТВЕР
THURSDAY

17

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

18

СУБОТА
SATURDAY

19

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЖОВТЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт	7	14	21	28	
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Спадщина Васильківського у Харківському художньому музеї

С.І. Васильківський заповів місту Харкову майже половину своєї творчої спадщини — 1348 робіт, які призначалися для омріяного ним Музею Слобідської України, що був створений у 1926 році вже після смерті художника. І хоча значна їх частина загинула під час Другої світової війни в окупованому Харкові, зібрання творів С. Васильківського, що зберігається нині у Харківському художньому музеї, є найбільшим в Україні та налічує понад 250 робіт. Здебільшого це українські пейзажі, включно з Кримом, але представлені й краєвиди Західної Європи.

Сергієві Васильківському судилося бути першим у пошуках пластичного образу Слобожанщини, створенні «живописного імені» краю. Взагалі у його творах вражає і є найбагатшою різноманітність ландшафту: степ, балка, болото, левада, луки, ліс, гай, діброва, поле, заплави та плеса річок, самі річки — Донець, Харків, Оріль, Дніпрові пороги та плавні, гори. Значення Дінця у творчості художника можна порівняти з тою роллю, яку має «Зачарована Десна» у Довженка...

Роботи Васильківського і сьогодні сяють подібно емалі — у великого майстра не буває однакової тональності у різних частинах твору. Саме градація тонів і напівтонів визначає його майстерність.

Попри невеликий формат більшості робіт Сергія Васильківського, вони по-справжньому монументальні: чітка побудова, гармонійне співвіднесення всіх складових, пружна ритмічність кольорів надають піднесеного звучання і величності монументальності.

Звичайним життєвим сюжетам художник надавав широкого узагальнення, вкладав у них значний зміст. Висока живописна культура, композиційна завершеність творів принесли С.І. Васильківському загальне визнання і славу «майстра мініатюрних шедеврів».

Ольга Денисенко

С. Васильківський. Кам'яна балка. 1881 р. Полотно на дереві, олія. 48х80. Із колекції ХХМ

С. Васильківський. Віртяки. 1915 р. Полотно на дереві, олія. 24х31,5

Біла картини «Кам'яна балка» С. Васильківського на виставці «Великі земляки: рід Камністів» у Гостинній. 2020 р. Фото О. Фалькович

43

ТИЖДЕНЬ
WEEK

20

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

21

ВІТОРОК
TUESDAY

22

СЕРЕДА
WEDNESDAY

23

ЧЕТВЕР
THURSDAY

24

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

25

СУБОТА
SATURDAY

26

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЖОВТЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27
Вт		7	14	21 28
Ср	1	8	15	22 29
Чт	2	9	16	23 30
Пт	3	10	17	24 31
Сб	4	11	18	25
Нд	5	12	19	26

Д.І. Безперчий

Життя художника Дмитра Безперчого (1825–1913), колишнього кріпака, учня К. Брюллова, — приклад таланту та цілеспрямованості.

Перші уроки малювання, які Дмитро отримав від батька, підштовхнули юнака до навчання в Академії мистецтв, куди він вступив як вільний слухач у 15 років. Архів художника, що зберігається в Харківському художньому музеї, містить два десятки малюнків, що свідчать про його учнівську ретельність. Під час навчання Безперчий виявив інтерес до ілюстрації, ставши першим ілюстратором повісті М. Гоголя «Тарас Бульба». Підсумком його навчання 1846 року став автопортрет, що вважається знаковою роботою у його кар'єрі. 1860-ті роки стали часом творчого підйому для митця. У цей період він також займався і розписами храмів у Слобідській Україні та Криму.

Але основним своїм покликанням Дмитро Безперчий вважав педагогіку, якій віддав понад півстоліття діяльності. Він викладав у Ніжинському ліцеї, а згодом у кількох харківських гімназіях, де його педагогічний підхід сприяв розвитку молодих талантів. Він умів перетворити уроки малювання на захопливі заняття, поєднуючи їх із розповідями про Античність і Відродження, а уроки географії — з розфарбовуванням географічних карт. «Коли я малював їх, — пригадував М. Сумцов, — я був трошки художником, трошки мандрівником». Серед учнів Безперчого — етнограф М. Сумцов, архітектор О. Бекетов, скульптор В. Беклемишев (автор першого бюста Т. Шевченка), художники С. Васильківський, М. Ткаченко, В. Татлін, Г. Семирадський, із яким він листувався протягом життя. До багатого досвіду та педагогічного таланту Дмитра Івановича зверталася М. Раєвська-Іванова, запрошуючи його

до створення статуту Харківської міської школи малювання. Твори Д. Безперчого зберігаються в Харківському та Сумському художніх музеях, Національному художньому музеї. А його життя та творчість продовжують надихати, нагадуючи про важливість мистецтва в нашому житті.

Лариса Браменко

Д. Безперчий.
Автопортрет. 1846 р.
Полотно, олія.
66,3×56,6.
Із колекції ХХМ

Д. Безперчий. Ікона
«Три святителі».
1866 р. Дерево,
олія, метал (у кіюти).
43,5×29,5.
Із колекції ХХМ

44

ТИЖДЕНЬ
WEEK

27

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

28

ВІТОРОК
TUESDAY

29

СЕРЕДА
WEDNESDAY

30

ЧЕТВЕР
THURSDAY

31

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

1

СУБОТА
SATURDAY

2

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЖОВТЕНЬ '25

Пн	6	13	20	27	
Вт		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

6 листопада 1855 року — день народження Дмитра Івановича Яворницького

Д.І. Яворницький

Дмитро Іванович Яворницький народився 25 жовтня 1855 року в селі Сонцівка Харківського повіту. Водохрещений 29 жовтня 1855 року в Іоанно-Богословській церкві Сонцівки. Обряд хрещення звершував священник Григорій Лобковський, а братиками Дмитра стали Максим Іванович Євстаф'єв, дворовий поміщика майора Дмитра Івановича Сонцева, і того ж поміщика дочка Ганна Дмитрівна Сонцева.

Батько Яворницького, Іван Якимович, народився в Харкові 1827 року, здобув домашню освіту. Після випробування в Харківській духовній консисторії 16 лютого 1843 року його було визначено паламарем до Різдво-Богородичної церкви села Уди Харківського повіту. 17 травня 1845 року переміщений у статусі паламаря до Миколаївської церкви села Липці Харківського повіту. Уже з 20 січня 1849 року його визначено дяком до Іоанно-Богословської церкви села Сонцівка, де він служив до самої смерті (помер 1885 року). Сім'я жила бідно, у звичайній селянській хаті. Дружина — дочка священника Ганна Матвіївна (приблизно 1830 р. нар.). Діти — Дмитро, Агрипіна.

Хрестили Дмитра Івановича в дерев'яній церкві святого апостола Іоанна Богослова, яку збудував поміщик Іван Сонцев 1795 року. Зображення її до наших часів не збереглись.

Першу освіту Дмитро Яворницький здобув у двокласному земському училищі Сонцівки, потім навчався в Харківському духовному училищі й Харківській духовній семінарії. Навчання залишив 1877 року та у вересні того ж року вступив на історико-філологічний факультет Імператорського Харківського університету.

Андрій Парамонов

Метричний запис про хрещення Дмитра Яворницького. 1855 р.

Мати Дмитра Яворницького — Ганна Матвіївна

Бюст Дмитра Яворницького в селі Борисівка.
Фото А. Парамонova, 2016 р.
Доля пам'ятника станом на 2024 рік невідома

45

ТИЖДЕНЬ
WEEK

3

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

4

ВІТОРОК
TUESDAY

5

СЕРЕДА
WEDNESDAY

6

ЧЕТВЕР
THURSDAY

7

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

8

СУБОТА
SATURDAY

9

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИСТОПАД '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб 1	8	15	22	29
Нд 2	9	16	23	30

Дружні відносини Яворницького з Репіним та Васильківським

Слобожани завжди знайдуть спільну мову, особливо коли їх об'єднує одна ідея. Дмитро Яворницький, Ілля Репін, Сергій Васильківський кожен по-своєму і всі разом залишили для Слобідщини пам'ять не тільки про своє походження, але й про дружні відносини між собою у проектах, пов'язаних з історією України.

Відомо, що Ілля Репін цікавився темою українського козацтва. Художникові не вистачало фахівця з цієї теми, тому коли в Петербурзі 1885 року він познайомився з Яворницьким, найвідоміша репінська робота «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» отримала логічне завершення, хоча й існувала потім у чотирьох варіантах, один із яких автор подарував саме Дмитру Івановичу. На одному з варіантів картини в особі писаря зображено саме Дмитра Яворницького.

Репін робив ілюстрації до книги Яворницького «Запорож'є в остатках старини і преданнях народа», опублікованої 1888 року. Дружба похитнулася тоді, коли Репін відмовився писати картину з гетьманом Мазепою, якого Яворницький поважав.

Знайомство Яворницького та Васильківського відбулось трішки раніше, оскільки вже у 1884 році Дмитро Яворницький разом із художником Сергієм Васильківським та фотографом Олексієм Іваницьким вирушили в подорож місцями Запорозької Січі. Результатом мандрівки став вихід 1900 року книги «Из Украинской старины». Ілюстрації до неї малювали Сергій Васильківський та Микола Самокиш, а текст писав Дмитро Яворницький.

Андрій Парамонов

Хорунжий (IV аркуш), вартовий козак (IX аркуш) з альбому «З української старовини». СПб, видавництво А. Маркса. 1900 р. На аркушах: С.І. Васильківський (кольорові зображення), М.С. Самокиш (графічний фон) З колекції Харківського історичного музею ім. М.Ф. Сумцова

Дмитро Яворницький у вбранні запорожця

Титульна сторінка книги «Из Украинской старины», видання 1900 р.

46

ТИЖДЕНЬ
WEEK

10

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

11

ВІТОРОК
TUESDAY

12

СЕРЕДА
WEDNESDAY

13

ЧЕТВЕР
THURSDAY

14

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

15

СУБОТА
SATURDAY

16

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИСТОПАД '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

21 листопада — День гідності і свободи

Нагородження лауреатів премії ім. І.Ю. Рєпіна 2016 р.:

- Віктор Ковтун, народний художник України, за цикл творів «Моя Україна»;
- Віктор Ігumenцев, заслужений художник України, за цикл гравюр різцем «Спогади»;
- Ольга Денисенко, зав. відділу ХХМ, Вікторія Кацай, головний зберігач фондів ХХМ, за виставково-видавничий проєкт «Незабуті імена земляків»

В. Чурсіна, лауреат премії ім. І.Ю. Рєпіна, поруч зі своєю аквареллю «Квіти на свято». 2024

Оновлена премія ім. І.Ю. Рєпіна

Рішенням Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради для популяризації творчого надбання всесвітньо відомого художника, патріота України, одного із засновників української національної школи живопису — Іллі Юхимовича Рєпіна у 2011 році було оновлено премію імені І.Ю. Рєпіна як обласну й регіональну в трьох номінаціях: «Живопис і графіка», «Скульптура», «Декоративно-прикладне і монументальне мистецтво». Цим започаткований процес широкої інтеграції творчої спільноти в розбудову новітніх форм сучасних мистецьких практик. У 2016 році внесено зміни до Положення про премію. З того часу вона присуджується ще в номінаціях «Мистецтвознавство», «Монументальне мистецтво», «ДВМ». Премія є постійною складовою широкої програми відзначення річниці від дня народження Іллі

Рєпіна, свідченням невтомної роботи в галузі образотворчого мистецтва та мистецтвознавства. Промоутером цього процесу став активний учасник клубу, академік НАМУ, голова ХО НСХУ, народний художник України, лауреат національної премії ім. Т.Г. Шевченка та лауреат премії ім. І.Ю. Рєпіна В.І. Ковтун. Він же незмінно очолює склад журі премії, визначаючи її достойників та переможців. «Гостинна на Дворянській» пишається, що у складі клубу є ще два лауреати премії, знані як у нашому регіоні, так і в Україні в цілому: професорка ХДАДМ В.І. Чурсіна і голова секції критики та мистецтвознавства ХО НСХУ О.В. Коваль. Зміст, характер, напрямки роботи поважних переможців премії-конкурсу репрезентують численні мистецькі акції, творчі ініціативи, науково-популярні видання, запропоновані та здійснені нашою організацією.

Олег Коваль, лауреат премії ім. І.Ю. Рєпіна

47

ТИЖДЕНЬ
WEEK

17

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

18

ВІТОРОК
TUESDAY

19

СЕРЕДА
WEDNESDAY

20

ЧЕТВЕР
THURSDAY

21

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

22

СУБОТА
SATURDAY

23

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИСТОПАД '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

Твори Іллі Рєпіна в Харківському художньому музеї

Харківський художній музей має чи не найціннішу в Україні колекцію творів І. Рєпіна. Формувалася вона від 1907 року з подарованого Рєпіним портрета генерала М. Драгомирова.

Протягом десятиліть колекція творів І. Рєпіна в ХХМ поповнювалася за рахунок інших музеїв, дарунків із приватних зібрань та від родичів митця.

Найбільш ранні в ХХМ роботи Рєпіна-студента Академії художеств — це два медальйони «Євангеліст Іоанн» та «Євангеліст Марко» — копійні, але професійно виконані для церкви с. Черкаські Тишки.

Портрети Т. Чаплигіна і С. Любицької, створені в Чугуєві, свідчать про його вміння підпорядкувати образу виразності живописних прийомів: суворі щільність письма, стриманість колориту, внутрішня драматургія в портреті Т. Чаплигіна, проте ніжність, обережність у сплавленій манері письма у ліричному портреті С. Любицької.

Наприкінці 1870-х років Рєпін захоплюється ідеєю створення картини, присвяченої Запорозькій Січі. Під час ґрунтовної підготовки до написання «Запорозьців» Рєпін за замовленням ігумені Верхньої — Харківського жіночого монастиря

І. Рєпін. Портрет М.І. Драгомирова, генерала, військового теоретика та історика, 1898 р. Папір, акварель. 35,7×25,7. Із колекції ХХМ

І. Рєпін. Козак у степу. 1890 р. Полотно, олія. 67×85. Із колекції ХХМ

пише три варіанти картини «Миколай Мирлікійський врятовує від страти трьох невинно засуджених». Харківський варіант (1890) вирізняється серед інших підвищеним драматизмом розкриття морально-філософського аспекту теми покарання людини смертю.

Того ж року з'явився один із рєпінських шедеврів — «Козак у степу», рідкісний у творчості художника пейзаж, унікальний за плернерною світлоносістю, насичений кольоровими контрастами та рефlekсами.

Протягом 1889–1896 років Рєпін створює другий варіант картини «Запорозьці пишуть листа турецькому султанові», суттєво відмінний від першого.

Славнозвісний таємний «Валуївський циркуляр» ще мав своє відлуння аж до 1905 року. Проте «Запорозьці» — сміливі, волеюлюбні, з непереборним почуттям гумору — сміялися вголос в картині Рєпіна значно раніше, ніж цей циркуляр було скасовано.

Пізніше він зробив унікальні за живописом портретні етюди деяких портретів сановників та портрет Т. Щепкіної-Куперник.

Рєпін був талановитим майстром рисунка. Широкий діапазон прийомів його творчої манери відображають представлені в ХХМ графічні твори.

Валентина Мизгіна

48

ТИЖДЕНЬ
WEEK

24

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

25

ВІТОРОК
TUESDAY

26

СЕРЕДА
WEDNESDAY

27

ЧЕТВЕР
THURSDAY

28

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

29

СУБОТА
SATURDAY

30

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ЛИСТОПАД '25

Пн	3	10	17	24
Вт	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Чт	6	13	20	27
Пт	7	14	21	28
Сб	1	8	15	22
Нд	2	9	16	23

Запорозжці Іллі Рєпіна надихають воїнів ЗСУ

Полотно Іллі Рєпіна «Запорозжці пишуть листа турецькому султанові» — це не просто картина, а велична оповідь, яка переносить глядача в сміливий світ козацької історії, сповнений патріотизму та глибоких людських емоцій. Твір є яскравим прикладом геніальної майстерності художника періоду розквіту його творчої діяльності. Протягом майже двох десятиліть Рєпін створив два великі полотна на цю тему: перше (1880–1891) зберігається в Руському музеї в Петербурзі, друге (1889–1896) спочатку знаходилося в Третьяковській галереї, а в 1932 році було передане до Харкова, на батьківщину митця.

На картині з Харківського художнього музею зображено натовп запорозжців, які зібralися навколо столу, складаючи свого зухвалого листа. Вдалий жарт викликає сміх серед товариства. У цьому, на перший погляд, простому побутовому сюжеті, Рєпін виводить різку палітру яскравих, психоемоційно виразних і життєво реалістичних образів. Суголосно та гармонійно звучать голоси кожного персонажа, створюючи хорову симфонію картини.

Твір вражає як експресією окремих персонажів, так і загальною композицією та виразністю живопису: де-

6 грудня — День збройних сил України

І. Рєпін.
Запорозжці
пишуть листа
турецькому
султанові.
1889–1891 рр.
Полотно, олія.
170×267.
Із колекції ХХМ.
Фото В. СІІна

Французький фотограф Emeri Clhuiset створив сучасну інтерпретацію картини «Запорозжці пишуть листа турецькому султанові» на початку повномасштабного вторгнення путінської росії в Україну

талі запорізького побуту, одягу, зброї, спалахи червоного кольору як символ козацької волі. Колористичний ритм, що відображає різноманіття багатолитого натовпу, майстерно згармонізовано.

Це полотно можна назвати символом українського національного прагнення та художнього відправлення до історичної спадщини, що закарбував у собі емоції й мрії українського народу.

І сьогодні, у розпалі повномасштабного вторгнення, українські бійці віддані своєму корінню, зберігаючи непорушний гумор та глибоку любов до своєї культури. Яскраве свідчення цього — сучасні інтерпретації знаменитої картини Рєпіна бійцями ЗСУ. Вони не лише відкривають нові грані творчого генію українців, але і яскраво віддзеркалюють їхній незламний дух, готовність до боротьби та непохитну віру в перемогу. Ці ініціативи, подібно до вітру, що наповнює вітрила, підвищують бойовий дух, підкреслюють єдність українського народу в ці тяжкі часи, загоюючи душі українців вічним імперативом національної пам'яті.

Лариса Абраменко

49

ТИЖДЕНЬ
WEEK

1

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

2

ВІТОРОК
TUESDAY

3

СЕРЕДА
WEDNESDAY

4

ЧЕТВЕР
THURSDAY

5

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

6

СУБОТА
SATURDAY

7

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ГРУДЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

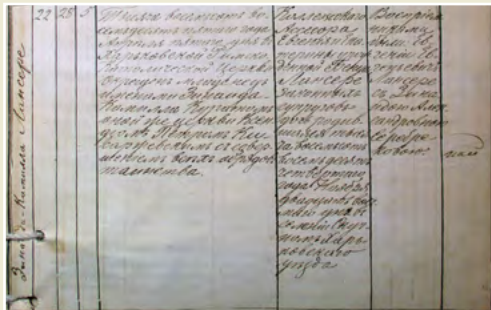
10 грудня — день народження Зінаїди Серебрякової

Харківська таємниця біографії З. Серебрякової

Зінаїда Євгенівна Лансере (у шлюбі — Серебрякова) народилася 28 листопада (за новим стилем — 10 грудня) 1884 року в селі Нескучному Муромської волості Білгородського повіту Курської губернії, зараз Харківського району Харківської області. Її батьки Євген Олександрович та Катерина Миколаївна Лансере були католиками. 5 квітня 1885 року дівчинку охрестили в римо-католицькому храмі Пресвятої Діви Марії Святого Розарію в Харкові на вулиці Малій Сумській (тепер — Гоголя).

У метричній книзі костелу, що збереглася в Державному архіві Харківської області (ф. 965, оп. 2, спр. 1, арк. 189), зазначено, що немовля було охрещене ксьонд-

Метричний запис про хрещення З. Лансере. 1885 р.

З. Серебрякова. Автопортрет. 1920-ті рр. Папір, гуаш, пастель. Роботу викрадено російськими окупантами з Херсонського художнього музею

зом Петром Кисаржевським і отримало подвійне ім'я Зінаїда-Камілла. Ані сама Серебрякова, ані її біографи про це ніде не згадували. Чому ж саме так її охрестили? Справа в тім, що подвійні імена часто зустрічаються в католиків (та й не тільки), і нерідко це є наслідком прагнення догодити родинам батька та матері. Ім'я Зінаїда було поширеним у родині Лансере: Зіночку Лансере тримала на руках хрещена мати Зінаїда Лансере, батькова сестра, майбутня свекруха художниці. А ім'я Камілла було «родовим» у родині Бенуа: бабусю Зіни, дружину Миколи Леонтійовича Бенуа, звали Каміллою, це ж ім'я Бенуа дали одній зі своїх доньок, сестрі Катерини Миколаївни; кузину Зінаїди, доньку її дядька Альберта, теж назвали Камілла-Євгенія.

Цікаво, що в метричному записі є аж дві помилки: там сказано, що дівчинка народилася «в селении Скучном Харьковского уезда».

Михайло Красіков

50

ТИЖДЕНЬ
WEEK

8

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

9

ВІТОРОК
TUESDAY

10

СЕРЕДА
WEDNESDAY

11

ЧЕТВЕР
THURSDAY

12

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

13

СУБОТА
SATURDAY

14

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ГРУДЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Будинок на Конторській

З. Серебрякова.
На терасі в Харкові.
1920 р. Полотно, олія.
102×72

Будинок у Харкові,
де мешкала
З.Є. Серебрякова. 1973 р.
Фото І.Я. Лучковського

Житло на вулиці Конторській, 25 в 1918 році Зінаїді Серебряковій допоміг знайти художник Костянтин Костенко: дім належав його батькові. Сюди Зінаїда Євгенівна переїхала не пізніше 20 жовтня разом із матір'ю та чотирма малолітніми дітьми — Катериною, Тетяною, Євгеном та Олександром. Навряд чи вдалося б родині вижити в голодному та холодному Харкові часів Громадянської війни, якби не допоміг нещасливих селян, які час від часу привозили сюди дрова й харчі. Спочатку Серебрякови оселилися на першому поверсі, вхід до квартири був з вулиці. Тут 22 березня 1919 року сталася трагедія: Борис Серебряков, єдине і велике кохання Зінаїди, який після довгої розлуки зміг вирватися до своїх рідних, помер від тифу. Вірогідно, в липні родина ризикнула оселитися в своїй садибі в Нескучному, але вже на початку листопада повер-

нулася в цей же будинок, однак в іншу квартиру, вхід до якої був із двору через спільну терасу на другому поверсі. Тут Серебрякови мешкали до від'їзду в Петроград 1 грудня 1920 року.

Саме в цьому будинку Серебрякова написала три картини, дві з яких широко відомі: «Картковий будиночок» (1919), «На терасі в Харкові» (1920) та «Вид з тераси на мечеть» (1920). Назву останній дали ми в 2017 році, знайшовши цю роботу в 2012 році в Белгородському художньому музеї, де вона була помилково атрибутована як «Нескучное, 1911 г.». Цей етюд, до речі, єдине художнє зображення харківської мечеті, знищеної більшовиками в 1930 р.

Тераса дивним чином збереглася до сьогодні, і в яку б пору року ви не прийшли на Конторську, побачите відкрите вікно на терасі: як художниця намалювала, так і має бути!

Михайло Красіков

З. Серебрякова. Вид з тераси на мечеть. 1920 р.

51

ТИЖДЕНЬ
WEEK

15

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

16

ВІТОРОК
TUESDAY

17

СЕРЕДА
WEDNESDAY

18

ЧЕТВЕР
THURSDAY

19

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

20

СУБОТА
SATURDAY

21

НЕДІЛЯ
SUNDAY

ГРУДЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Вічне мистецтво в нових образах

Портретний живопис — один із найстаріших і найпопулярніших жанрів мистецтва, що вже століттями є об'єктом захоплення як художників, так і глядачів. І хоча розвиток фотографії в XIX столітті викликав припущення, що портретний жанр може стати непотрібним, історія довела хибність цієї думки: портрет не тільки не втратив популярності, але й продовжив розвиватися, здобуваючи нові форми та експресії.

Одним із митців, чия творчість має антропоцентричний характер, є Володимир Скляк, голова клубу «Гостинна на Дворянській». Творча діяльність цього майстра різноманітна в напрямках, техніках виконання, жанрах, однак саме портрет займає в її структурі особливе місце. Його портретні твори можуть бути об'єднані в окремий цикл, що розтягнувся на десятиліття. Портрети І. Рєпіна, З. Серебрякової та С. Васильківського є своєрідною даниною пам'яті цим славетним художникам. Роботи Скляка поєднують вічні цінності мистецтва з новими формами та експресіями, демонструючи, як сучасне бачення може гармонійно співіснувати з традиціями минулого. Створений В. Скляком зоровий літопис творчої еліти говорить про нього як про людину тонкого психологічно-

го бачення, яка може за допомогою свідомо обмежених графічних засобів розкрити особистість портретованого, відтворити на площині аркуша не тільки зовнішню подібність героя, а й розповісти про норов, звички, рід занять, передати настрій, інтелектуальний потенціал. Його погляд на людину — це дослідження характерів, при цьому в кожному портреті відчувається авторська інтуїція, емоційна тонкість і глибина психологічного аналізу. Усе це дозволяє створювати цілісні, багатовимірні образи. Володимир прагне донести унікальність кожної людини, не нав'язуючи власного бачення, а залишаючи простір для роздумів і емоційного залучення обсерватора. Митець тонко балансує між спостереженням і осмисленням, дозволяючи глядачеві пережити взаємодію з портретом як інтелектуальну і чуттєву подорож. Його роботи можуть здаватися простими на перший погляд, але при уважному розгляді відкривають безліч шарів — від поверхневої схожості до сутності портретованого. Скляк спонукає глядача до саморефлексії, запрошує досліджувати, захоплюючись унікальністю кожного героя, залишеного майстром на аркуші, як відбиток епохи та свідчення багатства людського досвіду.

Лариса Абраменко

52

ТИЖДЕНЬ
WEEK

22

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

23

ВІТОРОК
TUESDAY

24

СЕРЕДА
WEDNESDAY

25

ЧЕТВЕР
THURSDAY

26

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

27

СУБОТА
SATURDAY

28

НЕДІЛЯ
SUNDAY

25 грудня —
Різдво Христове

ГРУДЕНЬ '25

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Зінаїда Серебрякова у Франції

4 вересня 1924 року Зінаїда Серебрякова прибула до Парижу, куди її кликав дядько — Олександр Миколайович Бенуа, славетний мистецтвознавець та художник. Адже прогледувати родину, матір та чотирьох дітей, в СРСР у неї не виходило. Зінаїда поїхала до Франції, аби влаштувати виставку та заробити гроші написанням портретів російських аристократів. Виставка справді відбулася, але тільки в квітні 1927 року. Пройшла вона з успіхом, проте зовсім не фінансовим. А аристократи інколи просто «забували» заплатити геніальній, проте надзвичайно непрактичній та сором'язливій художниці. Голодуючи, Серебрякова надсилала гроші своїм рідним і в якийсь момент зрозуміла, що назад вона вже не повернеться. Тоді вона спробувала домогтися виїзду за кордон своїх дітей. У 1925 році до неї приїхав молодший син Шура, у 1928 році прибула молодша донька Катя, а двоє старших дітей, Євген та Тетяна, опинилися «за залізною завісою» в Країні Рад. Усі її діти стали прекрасними художниками, а Євген — ще й відомим архітектором. З. Серебрякова прожила у Франції до кінця життя, написала безліч пейзажів цієї країни, увічнила в портретах багато французів, однак не було дня,

коли вона хоч на секунду не переносилася б подумки в Нескучне, у той назавжди втрачений рай, у якому вона була абсолютно щаслива. Шура на її прохання написав у 1945–1946 роках два архітектурні пейзажі з будиночком на хуторі Серебряковому, де вона мешкала з чоловіком і дітьми, та старою садибою в Нескучному, де пройшли її дитинство та юність, і ці картини були перед її очима щодня. А ще в одному з листів вона зізналася, що марокканські простори її нагадують нескучанські...

Михайло Крasicков

З. Серебрякова. Автопортрет. 1930 р. 65×54

Могила З. Серебрякової

1

ТИЖДЕНЬ
WEEK

29

ПОНЕДІЛОК
MONDAY

30

ВІВТОРОК
TUESDAY

31

СЕРЕДА
WEDNESDAY

1

ЧЕТВЕР
THURSDAY

2

П'ЯТНИЦЯ
FRIDAY

3

СУБОТА
SATURDAY

4

НЕДІЛЯ
SUNDAY

1 січня — Новий рік

СІЧЕНЬ '26

Пн		5	12	19	26
Вт		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Чт	1	8	15	22	29
Пт	2	9	16	23	30
Сб	3	10	17	24	31
Нд	4	11	18	25	

Історичні паралелі

Коли готувався настінний календар Харківського художнього музею на 2022 рік (автор ідеї та дизайнер — В. Скіп, голова творчого клубу «Гостинна на Дворянській») ми ще не знали, що попереду на нас очікує повномасштабне вторгнення путінської росії на територію суверенної держави України. Героями календаря стали козаки з картини І.Ю. Рєпіна «Козаки пишуть листа турецькому султану» та їх прототипи. Саме на вересень 2022 року — місяць звільнення Харківщини від російських окупантів — прийшла розповідь про кошового писаря, в образі якого постав історик Дмитро Яворницький — один із головних історичних консультантів Іллі Рєпіна під час написання відомої картини. Яворницький зображений художником на харківському варіанті картини значно старшим від своїх років та старішим за писаря на пітерському варіанті полотна. У 2022-му мені це «старіння» здалося пророчим. Історик зазнав таких змін від гнітючого передчуття того, що пітерські козаки підуть війною на харківських...

2025-й рік — ювілейний для постаті нашого земляка Дмитра Яворницького, тому організатори документально-художнього проєкту «Великі земляки» вирішили присвятити його саме цій видатній особистості.

Хочеться вірити, якщо знаходження постаті кошового писаря в образі Яворницького на сторінці вересня у календарі на 2022 рік принесло звільнення Харківщини, то присвята видатному історичному документально-художньому виставки з серії «Великі земляки» до Дня Незалежності України у 2025 році принесе довгоочікуваний мир всій Україні!

Ваша Людмила Рубаненко

З Новим роком, дорогі друзі в Україні
та у всьому демократичному світі!

ТОВ
«Аудиторська
фірма
«Харків»»

ЕКСПЕРТИЗА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АУДИТОРСКА ФІРМА

БАССОНЕЛІ

НОВА ТА ПАРТНЕРИ
НІІ

АІМ
АУДИТОРСКА
ФІРМА

Корпорація «Консалтингова група «Рубаненко і партнери»

Ю. Чигирин, 5, м. Харків, 61001, Україна

тел. / факс: (057) 728-57-27

вул. Антоновича, 13, офіс 7, м. Київ, 01004, Україна

вул. Левітана, 118, м. Одеса, 65114, Україна

Тел. (048) 787-32-67

office-rubanenko@ukr.net

www.rubanenko.biz.ua

2 • 0 • 2 • 6

	СІЧЕНЬ JANUARY				ЛЮТИЙ FEBRUARY				БЕРЕЗЕНЬ MARCH				КВІТЕНЬ APRIL					
Пн	5	12	19	26	2	9	16	23	2	9	16	23	30	6	13	20	27	Mo
Вт	6	13	20	27	3	10	17	24	3	10	17	24	31	7	14	21	28	Tu
Ср	7	14	21	28	4	11	18	25	4	11	18	25		1	8	15	22	We
Чт	1	8	15	22	5	12	19	26	5	12	19	26		2	9	16	23	Th
Пт	2	9	16	23	6	13	20	27	6	13	20	27		3	10	17	24	Fr
Сб	3	10	17	24	7	14	21	28	7	14	21	28		4	11	18	25	Sa
Нд	4	11	18	25	1	8	15	22	1	8	15	22	29	5	12	19	26	Su

	ТРАВЕНЬ MAY				ЧЕРВЕНЬ JUNE				ЛИПЕНЬ JULY				СЕРПЕНЬ AUGUST						
Пн	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	31	Mo
Вт	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25		Tu
Ср	6	13	20	27	3	10	17	24		1	8	15	22	5	12	19	26		We
Чт	7	14	21	28	4	11	18	25		2	9	16	23	6	13	20	27		Th
Пт	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	7	14	21	28		Fr
Сб	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	Sa
Нд	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	Su

	ВЕРЕСЕНЬ SEPTEMBER				ЖОВТЕНЬ OCTOBER				ЛИСТОПАД NOVEMBER				ГРУДЕНЬ DECEMBER									
Пн		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28	Mo
Вт	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	Tu
Ср	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	We
Чт	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31	Th
Пт	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25		Fr
Сб	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26		Sa
Нд	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27		Su

Авторський колектив

Абраменко Лариса
Бучаста Світлана
Гноєвий Роман
Денисенко Ольга
Дикань Філіпп
Елагіна Олена
Коваль Олег
Красіков Михайло
Лопатько Володимир
Мизгіна Валентина
Парамонов Андрій
Петрик Тетяна
Победіна Анна
Пономарьова Людмила
Рубаненко Людмила
Ск!п Володимир
Чемеровська Ірина
Шевченко Ольга
Шемет Микола
Шиленко Юлія
Шуліка Вячеслав

На першій сторінці:
• Фото І. Рєпіна з будинку-музею «Пенати»
• Фото С. Васильківського з газети «Утр» від 16 грудня 1912 року
• Фото З. Серебрякової з сайту Бібліотеки українського мистецтва uartlib.org.

© Корпорація «Консалтингова група «Рубаненко і партнери», 2024
© «Майстерня Ск!п!в», дизайн, 2024

ТОВ «Видавничий дім «Право», вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023
Виготовлено ТОВ «Промарт», вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017

ISBN 978-617-8518-54-7